

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 20. – 26. oktobris

Nr. 40 (1650)

Lasiet tīmekli
www.brivalatvija.lv

Latvijas slavenību kalvei – Emīla Dārziņa Mūzikas vidusskolai – 75

Ar skanīgu koncertu 16. oktobrī, piedaloties arī Valsts prezidentam Egilam Levitam, Lieļajā Ģildē, Rīgā, svinēja Emīla Dārziņa Mūzikas vidusskolas 75 gadu jubileju.

“75 gadi – tās ir trīs paaudzes, un jau trīs paaudzēs Emīla Dārziņa Mūzikas vidusskola spēj

atpazīt izcilības Latvijā. Tās nav vienkārši, ir jābūt ne tikai īpašam talantam, lai ieraudzītu šīs jaunās izcilības, bet skolotājiem arī jāspēj ievest jaunos cilvēkus mūzikas pasaulē un pārliecināt, ka bieži vien garlaicīgie vingrinājumi vai katru dienu ir svarīgāki nekā daudzas citas, citkārt

Valsts prezidents saka apsveikuma vārdus // Foto: Ilmārs Znotiņš

Priekšplānā diriģents Andris Vecumnieks // Foto: Ilmārs Znotiņš

Mūzicē jauno talantu orķestris // Foto: Ilmārs Znotiņš

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi “BL abon” un norādot vārdu,

uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:

www.facebook.com/brivalatvija

www.twitter.com/briva_latvija

Mājaslapa: www.brivalatvija.lv

interesantākas nodarbošanās,” apsveikuma vārdos teica Valsts prezidents.

Par Dārziņskolas oficiālo darbības sākumu uzskata 1945. gada martu, kad tai tika dots nosaukums “Mākslas lietu pārvaldes Apdāvināto bērnu mūzikas vidusskola”. Pirms tam – 1944. gadā tika izveidota “Mūzikāli apdāvināto bērnu grupa”, kuŗā uzņēma 63 bērnus. Bez dalījuma klasēs viņi uzsāka mācības dažādās speciālitātēs konservatorijas pedagogu vadībā.

Emīla Dārziņa mūzikas skola ir viena no slavenākajām ne tikai Latvijā, bet visā Eiropā. Tajā mācījušies ļoti daudzi šobrīd pasaulē vadošie mūziķi. Vijolniece un vijoles spēles skolotāja Nelli Sarkisjana, kuŗa paralēli pedagoģiskajam darbam ir arī Latvijas Nacionālā Simfoniskā orķestŗa māksliniece, ir viena no pazīstamākajām vijoles spēles pasniedzējām Latvijā. Vairāki viņas audzēkņi ir starptautisko konkursu laureāti un pasaulē pazīstami vijolnieki.

Aizv. gs. 90. gados skola kļuva par elitāru, augsti profesionālu skolu ar spēcīgu humanitāro ievirzi. Galvenie akcenti līdzās jauniešu skološanai viņu izraudzītajās mākslas speciālitātēs tika likti uz valodām, kultūras vēsturi.

“Esmu bezgala pateicīga liktenim, kas man ļāvis būt par daļu no Emīla Dārziņa Mūzikas vidusskolas, un šīs skolas vadīšanu drīzāk uztveru kā kalpošanu,” skolas jubilejā uzsvēra direktore Iveta Dreiblate.

Ar kādām idejām un sajūtām savu jubileju sagaida Emīla Dārziņa mūzikas skola, kas iekļāvusies Nacionālajā mākslu vidusskolā? Iveta Dreiblate atzīmēja, ka svētķu sūtība un būtība ir izvest sevi ārā no ikdienas skrēģiena un domāt par lietām, kas ir augstākas un garīgākas. “Bezgalīga ikdiena ir ļoti nomācoša. Šajā spriedzes laikā kultūra ir tā, kas palīdz noturēt veselo saprātu, jo spriedze ir milzīga.”

Ko dara
Latviešu
fonds?

2. lpp.

15. oktobris –
Valsts valodas
diena!

3. un 10. lpp.

Latvieši, ebrēģi,
armēģi – kas
mums kopģgs?

5. lpp.

Rita Gāģe –
no Džģkģstes
lģdz Elles
ķģģģim un
atpakaļ...

6. lpp.

Numura
intervijģ –
Kristģģe
Saulģģe un
Mģrtģģģģ
Andersons

7. lpp.

ILZE PĒTERSONE

Latviešu Fonda virtuālā tikšanās

Latviešu Fonda (LF) pilnsapulcei bija plānots notikt Hamiltonā, Ontario provincē, Kanādā. Žiperīgās LF padomes locekles Beta Ludvika (aktīvo projektu lietvede) un Valda Grinberga (priekšsēde) bija jau visu nokārtojušas: naktsmājas, Pļaujas svētku vakariņas un satikšanos ar vietējo latviešu saimi mākslas galerijā tūri un citus jaukus pasākumus. Bet starplaikā ieradās vīruss, un mūsu Hamiltonas piedzīvojums tika pārlūkts uz nākamā gada pilnsapulci. Hamiltonieši, gatavojoties uz Latviešu Fonda ierašanos 2021. gada 2. oktobrī!

Šogad mēs bijām spiesti, kā visi citi, satikties pilnsapulcē ar Zoom palīdzību. Un tā 3. oktobra pēcpusdienā LF padome, dalībnieki un interesenti pieslēdzās katrs pie sava ekrāna, lai virtuāli uzzinātu, ko Latviešu Fonds ir paveicis pēdējā gada laikā. Šeit jāpiemin, ka parasti Latviešu Fonda pilnsapulces ir ritējušas zināmās slīdēs: sēdes atklāšana, himna, kvoruma konstatēšana, iepriekšējā gada pilnsapulces protokola pieņemšana, vēlēšanu rezultāti, padomes ziņojumi, projektu un revidentu pārskati un noslēgumā – dziesma. Veselu dienu garš process. Vakaras tika rīkota sabiedriska nodarbība. Bažījāmies gan, kā mēs visu šo panāksim *iekš Zoom*, lai cilvēkiem nezūd spēks un sajūsma? Priekšsēde Valda Grinberga un viņas pēcteci šajā amatā Renāte Kenney, stundām plānoja un „būrās” ar datorprogrammām, lai sagatavotu un kodolīgi pasniegtu informāciju; tehnisko palīdzību sniedza speciāliste Renāte Laine. *Rezultātā*, LF pilnsapulce un visi plānotie līdzpasākumi noritēja kā pa diedziņu! Paldies, meistarītes!

Pilnsapulces dienas kārtība, slīdītes un protokols ir lasāms Latviešu Fonda mājaslapā – www.latviesufonds.com. Šeit sniegsu visaktuālāko informāciju par jauno un unikālo LF 3. oktobra sapulces norisi.

Mīļie lasītāji! Jūs droši vien zināt, ka Latviešu Fonda misija ir atbalstīt latviešu identitāti un nodrošināt nākotnes latvisko sabiedrību, piešķirot finansējumu projektiem, kas saistās ar kultūru un izglītību. Kopš dibināšanas 1970. gadā Latviešu Fonds ir piešķīris latvisko ideju īstenošanai vairāk nekā \$2,000,000! 2020. gadā budžetā bija atvēlēti \$55,000 latviskiem projektiem – \$35,000 lielajiem un \$20,000 mazajiem.

Jo vairāk dalībnieku iestājas LF, jo vairāk tautieši ziedo LF mērķiem, jo vairāk Latviešu Fonds var dot atpakaļ projektus veicējiem! *Zoom* pilnsapulcē LF projektu lietvedis Mārtiņš Hildebrants paziņoja, ka no 46 iesniegtiem projektiem, pieci lieli un 12 mazie projekti saņēmuši atbalstu. Šeit lieli projekti un LF atbalsts: 1. Lasi! Dziedi! Mācīes! Latviešu tautas dziesmu animācijas filmas un karaoke bērniem – \$7,000; 2. Monografija “Evalds Dajevskis/1914 – 1991” – \$7,222; 3. Spēlfilmā “Janvāris” – \$10,000; 4. Rokgrupas Akacis diskografija un video arhīva restaurācija – \$4,405

5. Svalbonas izstāde *Displacement* – \$6,373. Šeit mazie projekti un LF atbalsts: 1. Grāmata “Bruno Slept Here” – \$1,800; 2. *Boston Baltic Film Festival* – \$1,800; 3. Izstāde “Tautas dziesmu teicējas” – \$2,000; 4. Izstāde “Latviskuma vārdi ceļo no bibliotēkas uz bibliotēku” – \$900; 5. Filma “Māsas” – \$2,000; 6. “Trīs no Pardaugavas” dziesmas “Duceles” izpildījumā – \$1,985.40; 7. XIV Starptautiskie latviešu jauno mūziķu meistarkursi – \$2,000; 8. Spēlfilmā “Mātes piens” – \$1,000; 9. Koncertprogramma “Vēstules uz mājām” – \$750; 10. “Latviešu lietišķās mākslas un interešu izglītības programma Kursas vasaras vi-

mājaslapā, mūsu Facebook vai Instagram vietnēs uzzināt vairāk.

Pilnsapulcē mēs uzzinājām krietni daudz. LF Aktīvo projektu lietvede Elizabete Ludvika stāstīja par filmas “Māsas” saturu, kā “Tautas dziesmu teicēju” izstādei veicās Latvijā, par radošo filmu “Janvāris”, kas attēlos 1991. gada barikāžu laiku. Sakarā ar Baibas Rubesas grāmatu “Bruno Slept Here” Tija Kārkle pieminēja, ka Bruno bija viens no pirmajiem Latviešu Fonda atbalstītājiem. Un bijusi LF padomes locekle Inta Rūtiņa ar smaīdu atcerējās Bruno kā jauniešu, kas bēgļu nometnē mācīja pieaugušajiem angļu valodu.

bija mazāki un ziedojami lielāki nekā citus gadus. Mēs priecājamies par šo labo enerģiju un zinām, ka to mums vēl palielinās jaunā padome! Jāpaskaidro, ka katru gadu notiek pārmaiņas LF padomes sastāvā – daži padomes locekļi izbeidz darbību un citi atkal uzsāk. 2020/21. gada jauniešiem LF padomes locekļi ir – priekšsēde – Renāte Kenney; vicepriekšsēde – Māra Krūze; sekretāre – Rita Grendze; revidenti – Laura Ramaniš, Andrejs Dumpis un Diāna Kārklīņa. Bijusi priekšsēde Valda Grinberga un sekretāre Andra Berkolda tika suminātas ar (istām) puķēm un (istu) šampanieti! Diemžēl *Zoom* dalīb-

sētu debesskrāpji, purvu un ziemas ainavas. Beta Ludvika, Maira Reinberga, Sarma Muižniece Liepiņa, Zaiga Thorson, Gints Grinbergs, Krista Svalbonas, Rita Grendze, Reinis Zusters, Jānis Zuntaks, Valdis Kupris, Gundega Cenne, Raimonds Gunārs Slaidiņš un Kazimīrs Laurs bija aplūkojamie mākslinieki.

Mīļie lasītāji, atveriet Latviešu Fonda mājaslapu – www.latviesufonds.com – zem “2020. gada pilnsapulce” virsraksta jūs atradīsiet “Latviešu Fonda dalībnieku un stipendiātu virtuālā mākslas izstāde”. Uzklīkšķiniet un paši apskatiet!

Zoom dalībnieki jūsmoja, ka Latviešu Fonds ir veidojis šādu gleznu izstādi; sekoja gan diskusijas par latviešu mākslas saglabāšanu, gan domu izmaiņas un atmiņas par māksliniekiem. Ne visiem bija pazīstami Kanadas (Jānis Zuntaks, Gundega Cenne) un Austrālijas (Reinis Zusters) mākslinieki, kas tagad Aizsaulē. Man 1960.-ajos gados Jānis Zuntaks mācīja latviešu mākslas vēsturi Toronto ģimnazijā – prātā nāk kungs ar dzejisku profilu, plūstošiem matiņiem un jutīgu smaīdu, kas pats ieradās mūsmājās pielikt savas gleznas, ko vecāki bija nopirkuši. Elizabete Ludvika atcerējās Valda Kupra piedalīšanos viņas kāzās; izrādās daudziem Valdis bija pazīstams un tuvs. Rita Grendze stāstīja par savu skaisto instalāciju “Tiem, kas meklē gaismu” Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Latvijas Simtgadē – darinātu no vecu grāmatu lapām, kas saliedētas uz plēvēm. Rita mūs arī tuvāk iepazīstināja ar Kristas Svalbonas mākslu – fotogrāfijas no *Dīpīšu* bēgļu nometnēm, kam pāri teksts par baltiešu diasporu. Vienā vārdā – mēs visi izbaudījām izstādi un no tās daudz ko ieguvām.

Un tad pulksten trijos pēcpusdienā, kad LF pilnsapulce bija beigusies, Valda Grinberga bija noorganizējusi dalībniekiem video no 2 x 2 nometnes Saulainē, Ontario, Kanādā (Dziesmu Svētku laikā 2019. gada vasarā) un *Zoom* satikšanos ar 2 x 2 vadītāju Jāni Lazovski no Rīgas. Te nu ir viens jauniešu, kas iesaistījies latviešu sabiedriskajā darbā! Jānis cer koordinēt nākamā 2 x 2 nometni Mineapoles dziesmu svētku laikā 2022. gadā. Jāņa nometnes atstāsts izraisīja garas pārrunas par iepriekšējām 2 x 2 nometnēm un atsauca atmiņā, kā spilgtās personības, kas vadīja nometnes “senos laikos”, iesaistījušas jaunās nometnes dalībniekus.

Tā nu pagāja 3. oktobra LF pilnsapulces pēcpusdiena. Gribo vēl pateikt, ka mums sapulcē bija piemiņas brīdis aizgājušiem LF dalībniekiem (tādu diemžēl ir gaužām daudz). Uz ekrāna parādījās ļoti aizkustinošs zīmējums – raudzījāmies uz tumši sapaņainu zilu apli ar saulīti vidū – apkārt tam it kā maigi līdinājās latvju raksti. Tiesām izjutām latvietības zīmju spēku...

Kopsavilkumā jāteic, ka Latviešu Fonda pūles, veidojot kaut ko jaunu, atmaksājās – pilnsapulce bija sekmīga un interesanta, un iedvesa mūsos idejas un darba sparus jaunajam gadam.

Pilnsapulces dalībnieki

dusskolā” – \$2,000; 11. XV Vispārējā latviešu dziesmu un deju svētku ASV reklāmas materiālu izplatīšana – \$1,800; 12. *Northern Explorations of Eriks Ešenvalds: visions, legends, music and artistic identity* – \$2,000. Interesantā kārtā vēl trīs maziem projektiem tika piešķirts finansējums caur Īpašās akcijas (*crowdsourcing*) kampaņu. Sekojošie līdzekļi tika savākti, lai atbalstītu: 1. Dainas: *Wit and Wisdom of Ancient Latvian Poetry Vol II* – \$1,220; 2. Latvijas Universitātes deju folkloras kopas “Dandari” 40. gadu jubilejai veltīts pāru deju mūzikas disks – \$900; 3. Ritas Gāles deju sējums “Saulē pusdienā” – \$1,845. (Lasiet šī nr. 12. lpp. – *Red*.)

Projekti, gan sen veiktie, gan tie, kas tikai top, ir vislabākā reklāma Latviešu Fonda jēgai un pastāvēšanai. Mēs ierosinām tautiešus ieskatīties Latviešu Fonda

Projektu pārrunām sekoja LF nozaru atskaites: finansiālais pārskats un revidentu ieteikumi, līdzekļu vākšana un jaunu dalībnieku piesaistīšana, plāni 2021. gadam un budžeta nosprašana.

Valda Grinberga un Renāte Kenney uzsvera, cik nozīmīgi ir iesaistīt jaunatni Latviešu Fonda darbā – tā taču mūsu nākotne! LF uzrunā jaunies, kur vien iespējams, – piedaloties jaunies sarīkojumos un dāvinot Gāzera absolventiem LF balsošanas tiesības. No kases viedokļa jāpiemin, ka 2020. gada izdevumi

nieki varēja tikai noskatīties šajā izpriecā.

Bet es neesmu minējusi to visaiistošāko – Latviešu Fonda 3. oktobra pilnsapulces diena sākās un beidzās ar “umfu”!

Pulksten 12.00 p. m., pieejama pirms LF sapulces, bija skatāma Ritas Grendzes un Renātes Kenney izveidotā burvīgā virtuālā mākslas izstāde! Ekrānā parādījās visdažādākie mākslas darbi – rotaslietas, metriem augstas instalācijas, eļļas ainavas un akvareļi, zaru skulptūras un metalla pienešas, bērnu galviņas un pil-

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

***

Valsti vieno valodas enerģija

Valsts prezidents Egils Levits rosinājis Saeimu noteikt 15. oktobri par Valsts valodas dienu. Šādas īpašas Valsts valodas dienas tradīcijas iedibināšanas nolūks ir "veicināt labāku izpratni sabiedrībā par valsts valodas lomu Latvijas sabiedrībā un tās konstitucionālo nozīmi; *pievērst uzmanību valsts valodas politikai; *kopīgi sekmēt valsts valodas prestižu un pievilcīgumu visās Latvijas sabiedrības grupās.

Kāpēc šāda diena ir nepieciešama? Pašlaik mūsu valsts valodu nomāc joprojām spēcīgs un dzīvīgs padomju okupācijas laika pārkrievošanas mantojums, kā arī dažkārt īpaša, joprojām novērojama pakalpiņa no daļas latviešu puses. Turklāt jaunās paaudzes latviešiem aizvien vairāk interešu un prasmju rodas ārpus latviskā satura un kultūras telpas. Latviešu pusaudžu un jauniešu vidū pastiprinājusies tendence savstarpēji sarunāties, arī domāt angļiski.

(Vairāk lasiet 10. lpp.)

***

Ievēlta Satversmes tiesas priekšsēde

Par Satversmes tiesas (ST) priekšsēdi 14. oktobrī ievēlta līdzšinējā tiesas vadītāja vietniece Sanita Osipova (attēlā).

Osipovas kandidātūru izvirzīja ST tiesnesis Aldis Laviņš. Osipova savu kandidātūru uzturēja, un citi kandidāti netika izvirzīti. Visi seši ST tiesneši, aizklāti balsojot, Osipovas kandidātūru atbalstīja. Osipova tiesas vadībā tika ievēlta uz atlikušo tekošo termiņu līdz 2021. gada 17. augustam. Iepriekš ziņots, šā gada 2. oktobrī līdzšinējai ST priekšsēdei Inetai Ziemelei bija pēdējā darba diena ST. Ar Eiropas Savienības Padomes 2. septembrī pieņemto lēmumu Ziemele iecelta Eiropas Savienības Tiesas (EST) tiesneša amatā uz atlikušo bijušā EST tiesneša Egila Levita pilnvaru termiņu līdz 2024. gada 6. oktobrim. Līdz jauna ST priekšsēža ievēlēšanai šī amata pienākumus pildīja Osipova.

***

Inese Vaidere – Eiropas Renovāciju vēstniece Latvijā

Eiropas Parlamenta (EP) deputāte Inese Vaidere (ETP) kļuvusi par Eiropas Renovāciju vēstniecei Latvijā. "Esmu pagodināta uzņemties šo pienākumu Latvijā skaidrot par iespējām izmantot ES finansējumu, lai atjaunotu ēkas. Tas ir jo īpaši aktuāli tagad, kad uzmanības centrā ir Eiropas zaļā kursa ieviešana, kurā siltinātām un energoefektīvām ēkām būs ļoti liela loma, lai samazinātu

videi kaitīgo izmešu apjomu. Tādēļ vēlos popularizēt ēku atjaunošanu un aicināt iedzīvotājus uzlabot savu dzīves telpu," uzsver deputāte, kuŗa ir vienīgā Latvijas pārstāve projektā *Renovate Europe*.

***

Valsts prezidents Trīs jūru iniciatīvas galotņu sanāksmē

19. oktobrī Valsts prezidents Egils Levits piedalījās piektajā Trīs jūru iniciatīvas galotņu sanāksmē, ko virtuālā formātā šogad organizē Igaunija.

Sanāksmē apstiprināja Trīs jūru iniciatīvas valstu prezidentu samita deklarāciju, kā arī diskutēja par iniciatīvas attīstības perspektīvām nākotnē. Samita laikā notika *Smart Money* paneldiskusija, kuŗā piedalījās Trīs jūru iniciatīvas valstu ministri. Latviju pārstāvēs ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs un Trīs jūru Investīciju fonda pārstāvji. Diskusijas mērķis – vērst uzmanību investīciju piesaistes nozīmei reģiona infrastruktūras un savienojamības attīstībā. Savukārt *Smart Connectivity* paneldiskusijā, kuŗā Latviju pārstāvēja vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Juris Pūce, tika prezentēts Igaunijas valdības sagatavotais ziņojums par enerģētikas un transporta sektoru digitalizāciju.

***

Ārzemju studentiem patīk Rīga

Jau pirms četriem gadiem domnīcā *Certus* tika izdarīts pētījums par ārvalstu studentu ietekmi uz Latvijas ekonomiku. Tika atzīts, ka tā ir nozīmīga ar lielu potenciālu. Šopavas pētījumu veica atkārtoti, lai noskaidrotu aktuālos datus. Vīrusa pandēmijas dēļ citas augstskolas no dalības pētījumā atteicās, un anketēti tika Rīgas Stradiņa universitātē (RSU) studējošie ārvalstnieki, kuŗi sastāda 24% no visiem studentiem.

RSU ārvalstnieki lielākoties studē medicīnu un Eiropas Savienībā tieši ārsti un medmāsas ir vismobilākās profesijas – tieši mediķi visbiežāk iegūst izglītību vienā valstī, bet praktizē citā. RSU ir ierobežota kapacitāte uzņemt jaunus studentus, jo medicīniskai izglītībai vajag laboratorijas un arī cita veida dārgu infrastruktūru. Lielākas iespējas strauji palielināt studentu skaitu ir tām studiju programmām, kur nav nepieciešams dārgs un specifisks aprīkojums. Pēc RSU rektora Aigara Pēterona sacītā, tuvākajos gados varētu uzņemt par 20% vairāk ārvalstnieku, jo tiekot aktīvi būvēts.

Aptaujātie ārvalstu studenti teikuši, ka studijas RSU izvēlējušies tāpēc, ka tās notiek angļu valodā, tiek izdots Eiropas Savienībā atzīts diploms, turklāt augstskolai ir laba starptautiskā reputācija. Vēl svarīgi, ka studējot ir iespēja dzīvot Rīgā. Pētnieki noskaidrojuši arī, kāds ir pienenums Latvijas

ekonomikai, ko dod RSU skolotie ārvalstnieki. Secināts, ka tas šogad ir nepilni 50 miljoni, bet netieši gandrīz 96 miljoni eiro, turklāt veicināta aptuveni 1000 darbvietu izveidošana. Tiešie nodokļu ieņēmumi no RSU starptautiskajiem studentiem bijuši 15 miljoni eiro gadā. (RSU studiju maksa ir krietni virs vidējās valstī: viens students maksā aptuveni 11 000 eiro gadā). Pie studentiem brauc arī viesi, kas Latvijā atstājot aptuveni 2,3 miljonus eiro gadā. Pētnieki prognozējuši: ja RSU spēš nodrošināt mērenu studentu skaita un studiju maksas pieaugumu, pienenums valsts budžetā pat tikai no vienas augstskolas drīzumā varētu būt 118 miljonu gadā.

Jau tagad ārvalstu studentu piesaistē Latvija apsteigusi ne tikai Lietuvu, bet arī Igauniju, kas pirms četriem gadiem bija mums priekšā. Latvijā 2019. gadā studēja 10 148 ārvalstnieki (tas ir 12,8% no visiem studējošiem), Igaunijā – 5528 (12,2%), Lietuvā – 6708 (6,3%).

RSU studējošajiem ārvalstu studentiem lūdza vērtēt gan Rīgu, gan Latviju kopumā. Atbildot uz jautājumu: "Kuŗi no šiem vārdiem raksturo Rīgu un kuŗi Latviju?", studenti atzīmēja dažādas raksturojošas īpašības. Anketā bija ietverti vārdi: *skaista, interesanta, jautra, kulturāla, droša, moderna, auksta, dinamiska, tīra* u. c. Aptaujāja 534 ārvalstniekus. Timeklā vietnē *Study in Latvia* ieteiktus pārdēvēt par *Study in Riga*.

***

Grestes balvu pasniedz Kaspars Zālītis

Par Pēteru Grestes Baltijas Vārda brīvības balvas saņēmēju no Latvijas kļuva cilvēktiesību aktīvis un kustības "Dzīvesbiedri" vadītājs Kaspars Zālītis, informēja balvas žūrijas pārstāve no Latvijas Vita Dreijere.

Kaspars Zālītis

Kopā ar Zālīti uz balvu šogad pretendēja arī LTV Ziņu dienests un Ilģuciema cietuma kapelāne, mācītāja Rudīte Losāne. Nominantu izraudzījās balvas patrona, pazīstamā latviešu izcelsmes Austrālijas žurnālista Pētera Grestes vadītā žūrija. Šogad bija jāizšķiras starp spēcīgiem kandidātiem, bet esam pateicīgi, ka balvu šoreiz varējām piešķirt cilvēkam, kurš jau daudzu gadu gaitā ir aktīvi centies pierādīt, ka vārda brīvība ir nevis spēcīgāko un

SPILGTS CITĀTS

Diaspora un nodokļi. Kā ir īstenībā?

Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas sēdē skatīti iespējamie grozījumi likumā par iedzīvotāju ienākuma nodokli. Saeimas deputāts **Atis Lejiņš** (*Jauņa Vienotība*) Latvijas Avīzē komentē šos grozījumus.

Latvijas Universitātes 2014. gada pētījumā tika secināts, ka vairāk nekā puse no Latvijas izbraukušo sūta naudu valstī palikušajiem, parasti vecākiem vai bērniem. Latvijas Bankas aplēses vēlāk liecināja, ka tieši 2014. gadā vien uz Latviju varētu būt atsūtīti gandrīz 600 miljoni eiro, kas bija ap 2,5% no Latvijas IKP. Savukārt Pasaules banka minēja summu 740 miljonu eiro apmērā, kas attiecīgi būtu 3,7% no IKP. Un visu kopīgais secinājums bija, ka kopš Latvijas iestāšanās ES šis apjoms ar gandrīz katru gadu pieaug. Turklāt 60% ārvalstīs strādājušo šeit ir īpašumi, un arī par tiem nemitīgi maksāti nodokļi.

Ļoti svarīgs ir arī diskriminācijas aspekts. Te būtībā ir lieta *Satversmes tiesai*. Piemēram, ja es būtu savulaik palicis dzīvot ASV (vai pārcēlies uz Kanadu) un tagad atgrieztos Latvijā, man papildu nodokļi nebūtu jāmaksā. Tas pats attiecas arī uz tiem, kas atgriežas no Krievijas. Bet kā tas var būt, ka cieš tieši tie, kas atgriežas uz dzīvi Latvijā no Eiropas Savienības valstīm! Pat no Igaunijas...

Pats ilgi strādāju Zviedrijā, maksāju ļoti augstus nodokļus – šodien par manu pensiju atvelk 25%, kas ir augstāka likme nekā Latvijā, pēc tam neto paliek apmēram 600 eiro mēnesī. Taču tas nenozīmē, ka gadā saņemtu 12x600 eiro – Latvijā man vēl atvelk summu, kas līdzinās divu mēnešu pensijai. Vai tas šķiet taisnīgi? Zviedrija turklāt ir donorvalsts, uztur arī Latviju caur Eiropas Savienības kasi. Tad cik reizes, piemēram, es esmu maksājis nodokli par vienu un to pašu? Un tas pats attiecas uz daudziem mūsu tautiešiem, kuŗus vārdos tā aicinājam atgriezties (...)

Nez kāpēc tik populāra ir šī absolūti nepatiesā pārliecība, ka tie, kas atgriežas no diasporas, ir kaut ko pirms tam atņēmuši Latvijas iedzīvotājiem. Kā tad paliek ar tām milzu summām, kas ir atsūtītas palicējiem? Piemēram, Lietuvā saprot, ka cilvēks ir svarīgāka, un tur šādi papildu nodokļi par diasporas pensijām jāmaksā nav.

Mēs šādi drīzāk tikai veicināsim to, ka mūsu tautieši, kas strādā ārzemēs, izvēlas slēpt ienākumus, lai izvairītos no dubultas un pat trīskāršas aplikšanas ar nodokļiem. Un galu galā es aicinātu atcerēties, ka daudzi no tiem, kas šobrīd ir pensijas vecumā, uz ārzemēm bieži devās ne jau pēc pašu izvēles. Tā bija būtībā politiska trimda, bēgšana no kara un vajāšanām. Un mēs tagad aicinām uz papildu sodīšanu. Varētu šķist, ka valsts netiek galā ar nodokļu zagļiem pašas teritorijā un nu mēģina uz reemigrantiem "atpelnīt" savu budžetu.

Arī tos, kas pametuši valsti vēlāk, aicinu nevainot par šādu izvēli. Vainīga bija "gāzi grīdā" un nothing special valdība.

Uzskatu, ka dārgāk Latvijai visās nozīmēs var izmaksāt tieši šī attieksme, izvēloties īstermiņā iekasēt drusku vairāk, bet reizē pašu cilvēkus padarot dusmīgus uz valsti.

skalāko privilēģija, bet gan absolūta nepieciešamība pilnīgi visām sabiedrības grupām," komentēja Dreijere.

***

Latvijā ir nopietns Covid-19 uzliesmojums

Ministru prezidents Krišjānis Kariņš (*JV, attēlā*) aicinājis Latvijas iedzīvotājus vīrusa izplatības dēļ ierobežot savus sociālos kontaktus.

Viņam pievienojies arī iekšlietu ministrs Sandis Ģirģens (*KPV LV*), kuŗš mudinājis ievērot noteikumus un īpaši asi vērsies pret "varoņiem" ar selfijiem no veikala vai autobusa bez sejas maskas.

Premjers mikroblogošanas vietnē *Twitter* uzsvera, ka Latvijā ir nopietns *Covid-19* uzliesmojums. "Mēs varam apturēt vīrusu, sekojot drošības pasākumiem – mazgājot un dezinficējot rokas, ieturot divu metru distanci un nēsājot maskas," uzsvera Kariņš.

***

Vīruss atgriežas, kad atceļ ierobežojumus

Lai ierobežotu *Covid-19* izplatību, maskas ir labs palīglikdzeklis, taču tās negarantē pilnīgu drošību un galvenais līdzeklis vīrusa apturēšanai ir distancēšanās, LTV raidījumā "Viens pret vienu" atzina Veselības ministrijas galvenais infektologs, profesors Uga Dumpiš.

Dumpis pavasarī skeptiski vērtēja aicinājumus noteikt obligātu masku lietošanu, un tagad viņš skaidroja, ka viņa pozīcija nav mainījusies.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Uga Dumpis

Ir zināms, ka šī vīrusa izplatība saistīta ar runāšanu un dziedāšanu, "mēs uzvelkam masku, lai neinficētu citus, un maskas jāvelk tad, kad ir plaša vīrusa izplatība un esam tuvu viens pie otra", sacīja Dumpis. Viņš atgādināja, ka tieši viņš martā un aprīlī mudināja ieviest maskas slimnīcās gan pacientiem, gan ārstiem. "Es nedomāju, ka kaut kas būtiski mainījies, maskas ir jālieto tur, kur ir nekontrolēta vīrusa izplatība vai nonākam tuvāk par 2 metriem pie citiem cilvēkiem." Maskas ir "pierādījumos balstīts palīgizdevlis", bet tās negarantēs, ka mūsu ekonomika varēs attīstīties un būs drošāka dzīve, "jo pamatā visam ir distancēšanās" – maskas ir palīgs, pamatā ir distancēšanās. Profesors arī skaidroja, ka šobrīd mēs redzam vīrusa pirmo vilni, kurš turpinās, jo ir atcelti ierobežojumi un vīruss atgriežas, redzam, kā vīruss pakļaujas ierobežojumiem un atgriežas, kad ierobežojumus atceļ.

***

Virusa ietekme uz vietējām kopienām

Latviešu centriem Eiropā ir problēmas nodrošināt ienākumus no saimnieciskās darbības, jo Covid-19 ietekmē ir apstājusies viesmīlības un tūrisma nozare, Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas sēdē deputātenī sacīja Eiropas Latviešu apvienības (ELA) vadītāja **Elina Pinto**.

Runājot par Covid-19 ietekmi uz ELA, Pinto akcentēja, ka līdz ar ienākumu kritumu, centri nespēj atbalstīt namu apkaimē esošās latviešu kopienas nedz finansiāli, nedz ar telpām. ELA vadītāja klāstīja, ka aizvadīto mēnešu laikā diasporas aktīvo līderu vidū ir vērojama noslodze un izdegšana, jo viņiem ir palielinājies ikdienas pienākumu slogs, piemēram, palīdzot bērniem ar attālinātajām mācībām vai darba zaudēšanas gadījumā. "Tas liek domāt par to, kā atbalstīt viedokļu līderu komandas izveidošanu jau profesionālākā darba organizācijā, lai diasporas skolu vai organizāciju darbs nebalstītos tikai uz entuziastu pleciem, kuriem, attālinoties no šiem darbiem, pazūd arī skola vai organizācija," atzīmēja Pinto.

***

Kā strādā latviešu skolas vīrusa laikā?

Latviešu skolīņas visā pasaulē turpina darboties, mācīt bērnus un dara to ar apbrīnojamu pozitīvismu, atrodot arvien jaunus risinājumus, lai stiprinātu latvietību un kopā būšanu arī apstākļos, kad fiziska tikšanās ir ierobežota.

Protams, ir skolas, kas uz šo laiku pieņēmušas lēmumu iepauzēt un mācības tajās nenotiek, bet tādu nav daudz. Lielākoties mācības notiek attālināti vai arī kombinējot – attālināti un klātienē.

Savā pieredzē dalās Melburnas Latviešu biedrības *Daugava* skolas pārzine **Dzintra Latiša**, jo tieši viņu skolai tūdaļ būs aizvadīts viens mācību gads jaunajā pasaules kārtībā:

"Mēs jau kopš marta esam tālmācībā, attālinātā veidā mācām visus šos mēnešus. Ziemā esam skolojušies no mājām, un vienā ziņā tas ir pat labi, jo ziemā neviens negrib nekur iet. Līdz ar to mums skolā ir bijis brīnišķīgi, bērnu skaits bijis ļoti labs. Protams, ka vienā otrā reizē pa kādam bērnam iztrūkst. Klases ir pilnas. Skolotāji ļoti piestrādājuši pie tā, lai mācību vielu varētu apgūt attālināti, un tā mums bija jauna pieredze, jo ZOOM un citas tehnoloģijas pirms tam nebijām izmantojuši, jo nebija vajadzības. Pirms tam mācības notika klātienē, satiekoties latviešu skolā, klasē. Mēs ceram, ka pēc pāris nedēļām mums šeit, Viktorijā, ļaus braukt tālāk par pieciem kilometriem, kas pašlaik nav atļauts, un mēs vismaz uz Latvijas Valsts svētkiem varēsim tikt klātienē."

Un, kā norāda **Ziemeļrijas latviešu nedēļas nogales skolas "Zīlūks"** vadītāja **Vineta Makšus**, tad jaunieši un pusaudži ļoti augstu novērtē iespēju mācīties attālināti, jo nereti viņiem, spūrainajā pusaudžu laikā, nav milzu prieks un laime doties uz latviešu skoliņu kopā ar jaunāko klašu skolēniem jeb "sīkajiem", tāpēc viņiem iespēja mācīties tiešsaistē ir iespēja uzturēt latvietību savā veidā. Turklāt pusaudži un jaunieši tehnoloģijās jūtas kā zivis ūdenī. Iesākoties tiešsaistes mācībām, bijuši gudrinieki, kuri "nesuši cauri" savus skolotājus, bet, kad pirmais tālmācības izaicinājums pievarēts, skolēni sapratuši, ka, iespējams, dažubrīd viņi var kļūt par atbalstu saviem pedagogiem. Svarīgākais, ko parāda Austrālijas piemērs, mācību gada laikā, mācoties attālināti, ir iespējams apgūt visu to pašu, ko klātienē mācībās. Pat, iespējams, rodas jauni priekšmeti, kā atklājas – Īrijas latviešu skolā, piemēram, tiešsaistē iesākta joga. Protams, ka klātienē mācības nekas un nekad nespēs aizstāt, tomēr labā ziņa ir tā, ka skolas, skolotāji, bērni un vecāki uz notiekošo skatās ar pozitīvisma pilnu skatu, cenšoties ieraudzīt plūsus tālmācībai.

***

Siera ražotājiem – starptautiska atzinība un medaļas

Siera ražotājs *Soira* šogad startējis mazumtirdzniecībā, bet turpmāk domā izveidot eksporta plānu. Nule kā iegūta starptautiski nozīmīga atzinība – trīs zelta zvaigznes par "Litavu" sieru konkursā *British Great Taste*. Godalga iegūta, konkurējot ar vairāk nekā 12 tūkstošiem citu produktu.

Soira tika dibināta pirms sešiem gadiem Ādažos. Tagad tiek ražoti aptuveni 20 veidu sieri. Sortimentā ir gan ilgstoši izturēti sieri, gan mikstie nogatavinātie, gan siers ar pelējumu. Ir arī sezonālais siers

mozzarella, kas ziemā netiek gatavots. Siera ražošanā tiek izmantots nobriedušais bioloģiskais piens. Tas netiek pasterizēts, temperatūra nav augstāka par +38 grādiem. Siers tiek rūpīgi nogatavināts vairākus mēnešus. Katru dienu siera rituļus pārklāj ar *Rīgas melnā balzama* kārtiņu, kas ir labs dezinficētājs.

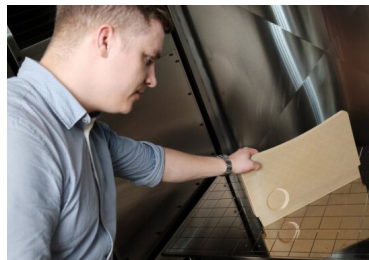

Soiras īpašniece **Inga Āriņa-Vilne** (attēlā) saka: "Kad tirgū nav satricinājumu un viss rit savu gaitu, tad arī veikali nepievērš lielu uzmanību jauniem produktiem. Taču pandēmijas laikā pieaugusi tirgotāju interese tieši par nišas produktiem. Tas ļāvis ne daudzas atsperties mazajiem ražotājiem, kam pirmskrīzes laikā bijis grūti iekļūt veikalos. Nule saņemtā starptautiskā atzinība ir labs stimuls *Soiras* tālākai darbībai, esam novērtēti," priecājas uzņēmēja. Kopumā starptautiskā atzinība izcīnīta 109 valstu ražotāju 12 777 produktu vidū. Tas ir ļoti nozīmīgs maza Latvijas uzņēmuma panākums.

Pandēmijas laikā *Soira* tirgus riskus sadalījusi, olas liekot divos groziņos. Līdzās pasākumiem un restorānu biznesam siers tiek realizēts mazumtirdzniecībā, kas ļauj balstīties uz diviem stūrakmeņiem. Trešais grozs – eksports – vēl tiek pīts. Inga Āriņa-Vilne pieļauj, ka skatīties Skandināvijas virzienā, kur lielā cieņā ir dažādu siera šķirņu plates.

***

Latvijas uzņēmums AM Craft, kas ir saistīts uzņēmums 3D printēšanas SIA *Baltic3d.EU*, patlaban veido automatizētu ražošanas līniju, lai nodrošinātu 3D printētu detaļu ražošanu lidmašīnām.

Šis darbs noslēgsies 2021. gada pirmajā ceturksnī, kad varēs uzsākt ražošanu. Šobrīd arī tiek veidota detaļa "Digitālā bibliotēka". SIA *Baltic3d.EU* sevi redz kā lielāko 3D printēšanas centru Baltijas jūras reģionā, kas palīdz klientiem saņemt tādas detaļas, kuras ar citām tehnoloģijām saņemt nav iespējams vai arī tas ir ilgi un dārgi, portālam *Delfi* stāstīja uzņēmuma vadītājs Jānis Jātnieks.

***

Pasākums IT jomas darba meklētājiem WORK [IT] Septembra beigās SIA *Rīga Coding School* visiem IT jomas interesentiem, kā arī tiem, kuri

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

KANADA. 12. oktobrī Latvijas vēstnieks Kanadā Kārlis Eichenbaums pasniedza Atzinības rakstu Baibai Bredovskai, Latviešu skolas Hamiltonā vadītājai, Hamiltonas apvienoto latviešu organizāciju (HALO) komitejas sekretārei, uzsverot viņas personīgo ieguldījumu Latvijas un Kanadas attiecību stiprināšanā, kā arī par nozīmīgo atbalstu Latvijas vēstniecības darbā. Vēstnieks Kārlis Eichenbaums norādīja, ka "atzinības raksta pasniegšanas laiks un vieta ir īpaša. Tas notiek Kanadas Pateicības dienā, kad ar labiem vārdiem pieminām savus atbalstītājus un pandēmijas ierobežojumu apstākļos, notiek brīvā dabā – pie Svētā Jāņa baznīcas Toronto, kas ir mājvieta divām lepnām latviešu luterāņu draudzēm – Jāņa un Andreja.

NORVĒGIJA. Lai atzīmētu Frankofonijas 50. gadadienu, Oslo akreditētās ārvalstu vēstniecības no 12. līdz 17. oktobrim organizē svinības virtuālā vidē, kā arī piedāvājot "Īsfilmu dienas" (*Short Movies Days*) klātienē. Vēstniecību atsaucība un ieinteresētība ir liela, un kopškaitā dalību festivālā ir pieteikušas vairāk kā divdesmit Frankofonijas dalībvalstis, kā arī novērotājas valstis.

***

No 16. līdz 18. oktobrim Oslo kinoteātri *Cinematket*, notika 17. Baltijas valstu kino dienas, kuŗas organizēja Norvēģijas, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kino entuziasti un Baltijas valstu vēstniecības Oslo. Šogad rotācijas kārtībā īpaša uzmanība tika veltīta Latvijas kinomākslai. Filmu dienu atklāšanā tika izrādīta režisores Ilzes Burkovskas-Jakobsenas režisētā filma "Mans miļākais karš".

ZVIEDRIJA. 12. oktobrī Latvijas vēstnieks Zviedrijā viesojās Zviedrijas Nacionālajā Archīvā un tikās ar tā ģenerāldirektori Kārinu Ostrēmu Iko (*Karin Åström Iko*). Tikšanās laikā Archīva ģenerāldirektores vietniece un starptautiskās sadarbības koordinatore Anna Kārīna Hermodsonsone (*Anna Karin Hermodsson*) iepazīstināja vēstnieku ar Archīvā esošajiem dokumentiem un fotogrāfijām, kuŗas saistītas ar Latvijas un Zviedrijas diplomātiskajām attiecībām, kā arī Latvijas diplomātu darbu Zviedrijā. Īpaša uzmanība tika veltīta dokumentiem, kuŗi saistās ar Zviedrijas lēmumu atzīt Latvijas valsti *de iure*.

SOMIJA. 17. oktobrī Latvijas vēstniece Somijā Kristīne Našeniece uzstājās ar priekšlasījumu par Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbību sociālo, juridisko un humanitāro zinātņu studentiem ikgadējā Ziemeļvalstu studentu nedēļas nogales konferencē Turku. "Jo ciešākas mēs veidosim Baltijas un Ziemeļvalstu attiecības, t. sk. Latvijas un Somijas attiecības, jo vairāk tas nāks par labu mūsu reģiona drošībai un attīstībai. Tādējādi mēs arī nostiprināsim Eiropas projektu kopumā," puda vēstniece, iepazīstinot Ziemeļvalstu studentus ar Baltijas un Ziemeļvalstu pašreizējo sadarbību un iezīmējot attiecību nākotnes potenciālu.

vēl tikai domā par darbības sfēras maiņu, piedāvāja pirmo IT karjeras pasākumu Latvijā – **WORK [IT]**. Pasākuma mērķis bija parādīt, ka IT karjērai nav vecuma un profesionālo ierobežojumu, tā attīstās, un IT uzņēmumi ir atvērti speciālistu piesaistei.

Pasākuma ideja radās kā nākamais attīstības solis Rīgas Programēšanas skolas darbībā, lai palielinātu cilvēku interesei par IT sfēru, karjeras maiņu, kā arī apmācībām.

***

Ziņas īsumā

- Ņemot vērā ar Covid-19 izplatību saistītos valstī noteiktos ierobežojumus, Aizsardzības ministrija informē, ka **nenotiks** ikgadējās 11. un 18. novembrī plānotās Nacionālo bruņoto spēku militārās parādes. Atcelta 11. novembrī plānotā Nacionālo bruņoto spēku un Iekšlietu ministrijas vienību militārā parāde un tautas gājiens par godu 101. gadadienai kopš Latvijas armijas uzvaras pār Bermonta karaspēku

- 16. oktobrī aizsardzības ministrs **Artis Pabriks** piedalījās starptautiskā foruma "Aurora" tiešsaistes diskusijā "Draugi, ienaidnieki, pusdraugi: pārvaldot drošības vidi, kas ir sarežģītāka nekā jebkad agrāk" (*Friends, adversaries, frenemies; navigating*

an evermore complex security environment.) Diskusiju vadīja foruma "Aurora" pārstāve, žurnāliste un pētniece Elizabete Bro.

- Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB) lūdzis Ģenerālprokuratūrai sākt kriminālvajāšanu pret bijušo Rīgas mēru, tagad Eiropas Parlamenta deputātu **Nilu Ušakovu** (*Saskaņa*), liecina Latvijas Televīzijas rīcībā esošā informācija. Kriminālvajāšanu aicina sākt par aizliegtu operatīvās darbības pasākumiem paredzētās stratēģiskās nozīmes ierīces glabāšanu.

- Jaunais Valsts policijas (VP) priekšnieks **Armands Ruks** sola "veco laiku" beigas un būt ļoti neiecietīgs pret negodprātīgiem policistiem. Ruks Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas sēdē norādīja, ka viņš būs ļoti neiecietīgs pret negodprātīgiem policistiem, jo "vecie laiki beigušies".

Tāpat viņš uzsvēra, ka jāstrādā pie tā, lai VP būtu regulāra un pastiprināta kontrole pār likumsargiem. Šāda kontrolei ir jāskaidro, kā jau no policista tiešā priekšnieka līmeņa, kādu auto pārvietoja, kāda ir viņa māja," piebilda Ruks.

Ziņas kopojis **P. Karlsons**
Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

LAIKU UN VIETU MIJĀS

JURIS
LORENCIS

Laikā, kad pasaules uzmanība pievērsta Covid-19 pandēmijas "otrajam vilnim" un nu jau pavisam tuvajām prezidenta vēlēšanām ASV, mazāk ievēroti palikuši notikumi, kas citā brīdī atstātos ziņu virsrakstos. Viens no tādiem – bruņotais konflikts Kalnu Karabahā, faktiski karš starp Armēniju un Azerbaidžānu. Tas uzdod daudz jautājumu – sākot ar to, vai taisnība Semjuelam Hantingtonam un viņa idejai par "civilizāciju sadursmi" ("The Clash of Civilizations"), un beidzot par moderno laiku pretrunu starp tautu pašnoteikšanās tiesībām (armēņi) un valstu robežu neaizskaramību (Azerbaidžāna). Vienlaikus, vērojot šī konflikta atbalsis pasaulē, vismaz man nācās aizdomāties par diasporu nozīmi un ietekmi modernajā pasaulē.

2019. gada septembrī *Latvijas Avīzes* uzdevumā man bija iespēja intervēt Armēnijas ārlietu ministru Zohrabu Mnatsakanjanu, kuŗš tobrīd viesojās Latvijā. Lūk, ko teica ministrs: "Armēnija ir kaut kas vairāk nekā tikai tās pašreizējā teritorija. Armēnija ir visur, kur vien esam atstājuši savas senās civilizācijas pēdas un liecības. Ja dažos vārdos vajadzētu raksturot Armēnijas ārpolitiku,

es teiktu – tā ir proarmēniska." Un tagad ieklausīsimies, ko nesenā intervijā Krievijas televīzijas kanālam RBK saka Azerbaidžānas prezidents Ilhams Alijevs: "Dažos Krievijas medijos vērojama satracināta, pret Azerbaidžānu vērsta propaganda, falsifikācija, manipulācija. Nesabalansēta diskusiju dalībnieku izvēle, kuŗi apvaino azerbaidžāņu tautu."

Šodien man šķiet, ka Armēnijas ārlietu ministrs nepateica visu līdz galam. Vārbut viņam vajadzēja sacīt – Armēnija ir visur, kur ir armēņi. Jo tieši pasaulē izkaisīta armēņu diaspora ir tā, kas patlaban notiekošajā konfliktā mediju simpātijas nosveŗ Armēnijas pusē. Krievijā patlaban dzīvo ap diviem miljoniem, ASV – miljons, bet Francijā – 0,5 miljoni armēņu. Līdzīgi ebrejiem, armēņi ir visur, vēl viena "tauta bez robežām". Starp citu, Krievijā arī dzīvo aptuveni viens miljons azerbaidžāņu. Tā ir čakla, uzņēmīga un visai turīga kopiena – amatnieki, celtnieki, pārdevēji tirgos, uzņēmēji. Un tomēr viņu ietekme, salīdzinot ar armēņiem, ir krietni mazāka. Iemesls – Krievijas armēņi ir pārstāvēti kultūrā, medijos, valsts aparātā, zinātnē, izglītībā, medicīnā. Katrā ziņā viņu iespajds ša-

jās nozarēs ir ļoti ievērojams, uz ko netieši norādīja Azerbaidžānas prezidents. Krievijas televīzijas kanālu politikajos šovos armēņu izcelsmes eksperti ir bieži viesi. Saprotams, armēņi nav arī nekādi nabagi. Viņi var un ir gatavi atbalstīt savu dzimteni arī materiāli. 1992. gadā dibinātais "Hayastan All-Armenian Fund" ir pati lielākā (bet ne vienīgā!) palīdzības organizācija, ko izveidojusi armēņu diaspora ar mērķi palīdzēt Armēnijai un Kalnu Karabahai. Tās moto – "We Are Our Borders" jeb "Mēs esam mūsu robežas". Armēnijā un Kalnu Karabahā fonds atbalsta ap 1300 projektus infrastruktūras, veselības aizsardzības, kultūras, izglītības un sporta jomās. Pavisam kopā jau savākti ap 127 miljoniem ASV dolaru, bet dažās aizvadītajās nedēļās kopš nesenā konflikta sākuma – ap 30 miljoniem ASV dolaru. Un tas ir tikai viens no vairākiem armēņu diasporas palīdzības fondiem savai tēvzemei! Daudzi tautieši ziedo privāti, vienkārši pārskaitot naudu Armēnijas valsts un pašvaldību budžetos.

Kas azerbaidžāņu diasporai liedz būt tikpat ietekmīgai kā armēņiem? Pirmā un acīmredzamā problēma – azerbaidžāņiem

līdzī velkas armēņu genocīda "šleife". Pasaule joprojām nav aizmirsusi agrākās Turcijas, bijušās Osmāņu impērijas varas iestāžu genocīdu pret armēņu tautu 1915. gadā. Toreiz gāja bojā 1,5 miljoni cilvēku, gandrīz visi tagadējās Turcijas teritorijā dzīvojošie armēņi. Savukārt šodien Turcija nebeidz atkārtot, ka azerbaidžāņi neesot nekas cits kā daļa no turku tautas, kas vienkārši runājot mazliet citā dialektā. Pēdējās dienās krievvalodīgajā internetā izplatās nesen uzņemti video, kuŗu izvietojusi paši azerbaidžāņi – demonstratīva armēņu kaŗagūstekņu nosaušana. Pirms brutālās slepkavības upuŗi tikuši apsegti ar Armēnijas karogu. Cita Azerbaidžānas problēma – asociācijas ar radikālo islāmu. Jau tiek ziņots par islāmistu kaujiniekiem no Sīrijas, kuŗi ar Turcijas svētību kaŗo Azerbaidžānas pusē. Un pavisam nesens notikums, kas šokēja visu pasauli – aizvadītajā piektdienā Parīzē astoņpadsmitgadīgs Maskavā dzimis čēcenu jauneklis Abdulaks Anzorovs noslepkavo kādu skolotāju, nogriežot upurim galvu. Iemesls – "islāma reliģijas aizvainošana". Ja var ticēt mediju ziņām, Eiropā slepkava kopā ar ģimeni ieradīs sešu gadu vecumā

kā bēglis. Francija viņu uzņēma, pabaroja, aizsargāja – un tomēr nespēja integrēt, nevarēja piespiest sevi ja ne iemilēt, tad vismaz cienīt. Saprotams, šādi un līdzīgi notikumi pašreizējā propagandas kaŗā palīdz armēņiem.

Bet ir vēl kāds apstāklis, kas vairo Armēnijas spēku. Armēņu diaspora ir ļoti izglītota, un tas palīdz šai tautai nonākt ietekmīgās pozīcijās medijos, biznesā, universitātēs un zinātnē. Likumsakarība, kas novērota visur – Krievijā, Amerikā, Francijā, Latvijā. Tieši tieksme pēc izglītības bija tā, kas padarīja sekmiņu un ietekmiņu latviešu diasporu pēc Otrā pasaules kaŗa, pirmām kārtām jau ASV un Kanadā. Pētījumi liecina, ka šodien viena no izglītotākajām minoritātēm ASV ir hindu izcelsmes imigranti no Indijas. Un ir tikai pašsaprotami, ka viņu uzvārdi aizvien biežāk parādīsies mediju virsrakstos.

Tikmēr armēņu diaspora savā dzimtenē ceļ skolas. Savukārt Azerbaidžānā par arābu naftas šeihu un Turcijas reliģisko fondu naudu tiek būvētas jaunas mošejas. Redzēsim, kuŗa no šīm tautām būs ieguvēja ilgtermiņā.

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Kultūras ministrija

KĀRLIS
STREIPS

Kopš jaunā koronavīrusa pirmsākumiem mēs Latvijā esam varējuši justies mierīgi. Katru dienu varbūt viena jauna infekcija, varbūt pāris. Ja jaunatklāto saslimšanas skaitus bija jāraksta ar diviem cipariem, tas jau likās ārkārtēji, bet tas bija pavisam reti. Slimnīcās ārstējās maz cilvēku, lielākoties ar vidēji smagu, nevis pavisam smagu slimību. Jā, bija atsevišķi cilvēki, kuŗiem vīruss izrādījās letāls, bet ar retiem izņēmumiem tie bija gados veci cilvēki ar citām veselības problēmām.

Taču tad pienāca 1. oktobris, un Latvijas Slimību profilakses un kontroles centrs ziņoja, ka iepriekšējā diennaktī reģistrētas 95 jaunas infekcijas. Absolūts rekords kopš pandēmijas sākuma, un nebūt ne vienīgais lielais pieaugums. Šī komentāra rakstīšanas dienā, 18. oktobrī, laikrakstā *The New York Times* bija publicēts grafiks par vīrusa situāciju dažādās pasaules valstīs, un Latvijas gadījumā atzīmēts, ka pēdējās nedēļas laikā infekciju skaits pieaudzis par 796. Dienā, kad bija pārsteidzošais paziņojums par 95 jaunām infekcijām, kopējais skaits bija 1824. Komentāra rakstīšanas dienā jau 3450.

Iespējams, ka viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc piepeši pieaudzis infekciju skaits, ir fakts, ka SPKC un Latvijas sabiedriskās veselības sistēma ir apguvusi daudz vairāk par vīrusu un to, kā tas izplešas. Patlaban, ja pienāk ziņa

par infekciju kādā konkrētā darba vietā vai citur, speciālisti var ātri doties turp, pārbaudīt visas klātesošās personas, nodrošināt pilnīgu kontaktu izsekošanu un līdz ar to kontrolēt infekciju vienā specifiskā vietā. Tas, starp citu, valdībai ir ļāvis noteikt konkrētus un stingrākus ierobežojumus tajās pašvaldībās, kur situācija bijusi smagāka, bez nepieciešamības tādu ieviest valsts līmenī.

Ir arī cita iespēja, proti, pandēmijas pirmajos mēnešos bija cilvēki, kuŗi saķēra jauno koronavīrusu, bet nejuta nekādus simptomus un tāpēc nemaz nezināja, ka ir saslimuši. Līdz ar to, iespējams, pavasarī un vasarā Latvijā bija vairāk ar Covid-19 inficētu cilvēku nekā to uzrādīja oficiālā statistika. Taču vienādi vai otrādi, nupat infekciju skaits ir sācis pieaugt lēciņveidīgi, un tas nozīmē, ka atdusēties uz lauriem mēs nekādi nevaram.

Pagājušajā nedēļā Latvijas valdība paplašināja noteikumus par masku nēsāšanu. Ja pirms tam tas bija obligāti sabiedriskajā transportā, tad tagad tas arīdzan ir obligāti veikalos, pasta nodaļās un citās iekštelpās, kur var notikt cilvēku drūzmēšanās. Tāpat kā sabiedriskajā transportā, es personīgi arī veikalos esmu vienmēr nēsājis masku. Komentāra rakstīšanas dienā biju ne īpaši lielā *Maxima* veikalā, kur bija visai daudz cilvēku. Divu metru distanci nebija iespējams ievērot, bet

gandrīz visiem uz sejas nūdien bija maska. Izņēmums bija vīrietis, kuŗam groziņā bija tikai divas degvīna pudeles. Pie sevis nodomāju – droši vien alkoholiķis, kuŗam pašam sava veselība īpaši nerūp. Arī nodomāju –, ja viņš bija inficēts, tad būt bez maskas nebija prāta darbs, bet neteicu neko, jo, pirmkārt, esmu labi audzināts, bet, otrkārt, negribas dabūt "pa purnu" no saniknota cilvēka.

Pasaulē patlaban Covid-19 vīruss dodas tādā kā "uzvaras" gājienā. Minētajā *New York Times* materiālā 18. oktobrī bija ziņots, ka kopējais infekciju skaits bija 39,6 miljoni jeb 18 procentu pieaugums iepriekšējo divu nedēļu laikā. Nāves gadījumu skaits pagājušajā nedēļā pārkāpa miljonu, lai gan šajā kontekstā minēto divu nedēļu laikā bija mērens samazinājums. Valstis ar vislielāko infekciju skaitu komentāra rakstīšanas brīdī – Amerika, Indija, Brazīlija un Krievija. Indijai un Brazīlijai kopējs ir fakts, ka ir milzīgi daudz trūcīgu cilvēku, kuŗi dzīvo plecu pie pleca un vidē, kas nav higiēniska pat bez jaunā vīrusa klātbūtnes. Amerikai, Brazīlijai un Krievijai, savukārt, kopējs ir fakts, ka visās trīs valstīs pie teikšanas ir politiķi, kuŗi kopš pašiem sākumiem problēmu ir centušies ignorēt, minimizēt, noliegt. Tramps, Bolsonaro un Putins ir trīs cilvēki ar autoritārām tieksmēm, un visi trīs arī ir gatavi stāstīt bezgalīgus melus un pasaci-

ņas, lai tik saglabātu savu populāritāti. Koronavīrusa laikmetā, protams, tas ir nāvējoši bīstami, bet tā nu tas patlaban ir. Jauki, ka pēc tikai pāris nedēļām amerikāņiem būs iespēja rūpīgi padomāt, kam uzticēt savas valsts amatu Nr. 1.

Savukārt Latvijā ar vīrusu un tā seku likvidēšanu saistās arī kāda problēma – mūsu valstī ir politiķi, kuŗi nolēmuši, ka nekādas pandēmijas nav un tāpēc ierobežojumi nav nepieciešami. Viens no viņiem ir Saeimas deputāts Aldis Gobzems, kuŗš pagājušajā nedēļā *Facebook* rakstīja: "Es aicinu visus, kuŗus veikalos neapkalpo bez sejas maskām, to fiksēt, lai pēc tam celtu prasību pret attiecīgo veikalnieku. Par morālo kaitējumu un cilvēktiesību pārkāpumiem! Tāda prasība noteikti sekos! Es paskaidrošu – veikalam nav nekādu administratīvo tiesību jūs sodīt (neļaut iepirkties)." Kopā ar šo paziņojumu bija fotogrāfija, kuŗā pats Gobzems veikalā, smaidīdams, bez maskas un ar paceltu ikšķi, acīmredzot, lai apliecinātu, cik viņš ir varen gudrs. Pēc izglītības deputāta kungs ir jurists, lai gan pirms pāris gadiem viņš no advokāta cunftes tika izraidīts. Divas dienas pirms tam Valsts prezidents Raimonds Vējonis Gobzema kungam bija uzticējis valdības veidošanu, un censonis nekavējoties paziņoja, ka juristu kolēģijas lēmums līdz ar to bijis politizēts un domāts, lai kaitētu viņa izredzēm. Daudz

vairāk gan kaitēja fakts, ka drošības instances nebija gatavas Aldim Gobzemam dot pielaidi valsts noslēpumam, un no valdības veidošanas nekas nesanāca. Arī no partijas KPVS LV frakcijas un partijas viņš ir izraidīts un patlaban Saeimā darbojas kā ļoti mutīgs un runātīgs ārpusfrakciju deputāts.

Lietas būtība te ir vienkārša. Patlaban pret jauno koronavīrusu nav ne vakcīnas, ne ārstniecības līdzekļi. Pagājušajā nedēļā Rīga TV24 raidījumā "Globuss", kuŗu tovakar vadīju, biomedicīnas speciālists Kaspars Tārs teica, ka vis ticamāk patiesi uzticamu vakcīnu pasaule var gaidīt ne ātrāk kā šī gada beigās vai nākamā gada pirmajā pusē. Ar vārdu "uzticams", speciālists pierādīja, viņš vēlas norādīt, ka ruņa nav par vakcīnām, kuŗas it kā bija izstrādātas Krievijā, jo ir skaidri zināms, ka tās nav pārbaudītas adekvātā līmenī. Vispār parasti vakcīnu izstrādāšana ir daudzu gadu process. Ir saprotams, kāpēc patlaban darbs pie Covid-19 vakcīnas notiek paniskā ātrumā, taču pagaidām tādas vēl nav un kādu laiku vēl nebūs. Tādā situācijā pat valstī, kuŗā Covid-19 infekciju skaits nav milzīgi liels, ir pamatoti, ka valdība uzliek dažādus ierobežojumus, un atslābumam nav iemesla. Un paziņojumi no tādiem ļaudīm kā Aldis Gobzems ir labākajā gadījumā apšaubāmi, lai neteiktu krimināli bezatbildīgi.

Nu jau arī mūspusē

GUNDEGA SAULĪTE

Dzejnieces Ritas Gāles 95 gadu jubilejā pie lasītājiem nonācis apjomīgs un nozīmīgs izdevums – grāmata “Saulē pusdienā. Ritas Gāles dzeja un dzīve”. Literatūras pētnieces Dr. philol. Ingunas Daukstes-Silasproģes lietpratīgā sakārtojumā to izdevis apgāds “Pētergailis”, parūpēdamies par skaistu un savilņojošu notikumu latviešu literārajā dzīvē.

Ievērojams ir grāmatas teksta lappušu apjoms, tās ir 432 lappuses, kurās ietverti visi četri Ritas Gāles dzejoļu krājumi “Kas lietu sauks” (1965), “Atkala” (1977), “Atšķirtā” (1990) un “Pirms Saulgriežiem” (2005). Bet saturā tikpat nozīmīga ir otra daļa, kurā sakopoti raksti par dzejnieces devumu (nodaļa “Komentāri” un “Raksti par Ritu Gāli”), dzejnieces un latviešu sievietes būtību lieliski atklāj rakstu kopa “Intervijas un sarunas”, taču vistiešāko autore personisko klātbūtni izsaka neliels tēlojums “Rita Gāle runā”, bet it īpaši grāmatas izskaņā publicētie “Fragmenti no Ritas Gāles dienasgrāmatas”.

Kaut arī mēdz uzskatīt, ka rakstītāja personība vistiešāk un visspilgtāk atklājas tieši jaunradē, grāmatas sakārtotāja, būdama erudīta literārā procesa pārzinātāja, gādājusi, lai priekšstats par jubilāri, garā možo latviešu dzejnieci, kas savu goda dienu sagaidīja un pavadīja Livingstonā, Ņūdžersijā, atklātos pēc iespējas daudzveidīgāks un pilnīgāks. Tagad bez Ritas Gāles

latviski skaidrās un skanīgās dzejas varam lasīt arī viņas pārdomas un atziņas intervijās, pārdzīvojumu atblāzmu dienasgrāmatas skopajos ierakstos. Un tepat ir arī kritiķu un literatūrzinātnieku vērtējums rakstos par dzejnieces devumu.

“Viss mūžs vienos vākos”! Tā gribas iesaukties, iepazīstoties ar

šo izdevumu, kas patiesībā pilda kādreiz mūsu grāmatniecībā tik populāro kopotu rakstu uzdevumu. Līdz ar gandarijumu par to, ka nu mums ir pieejams viss par Ritu Gāli, jāizteic arī atzinība grāmatas sakārtotāji Ingunai Daukstei-Silasproģei un izdevējai, izdevniecības “Pētergailis” vadītāji Ingunai Cepītei. Paveikto grūti par augstu novērtēt, būtībā tas ir misijas darbs, gādājot par latviešu literatūras pieejamību šodienas lasītājam.

Meklējot visprecīzākos vārdus, kas raksturo dzejnieces vietu latviešu literatūrā, atšķiru Rutas Veidemanes 1989. gadā publicēto apceri “Tik ilga atgriešanās” un 401. lappusē lasu: “Dzejā Ritas Gāles personīgā dzīve savijusies ar tautas dzīvi, viņas atbildība par saviem mīļajiem pāraugusi atbildībā par tautu. Un viņas slāpes pēc dzimtās mājas ūdens malka – tās katrs, kas šķirts no savām tēva mājām, Ritas dzejā atpazīst kā savējās. Jebkuru atvažu motīvu vai atgriešanās motīvu, kaut arī tas būtu izaudzis no tīri subjektīvām cilvēciskām attiecībām, iespējams uztvert kā pavērsieni attiecībās ar Dzimteni.

Jautājums, uz kuŗu Rita Gāle savā dzejā meklē atbildi, ir tas pats vecais: kas notiek ar latviešiem? Taču jaunākajos dzejoļos sāpju un šaubu visvairāk, tikai tās tīši maskētas, klusinātas. Rīt un piepildās ceturtais gadu desmits ārpus dzimtenes, un piespiedu samierināšanās ir neizbēgama.”

Kā stāsta Ingunā Daukste-Silasproģe, savas dzīves grāmatu “Saulē pusdienā” dzejniece savās mājās Livingstonā saņēmusi tieši pirms dzimšanas dienas. Īstajā jubilejas dienā, 30. septembrī, Ritas Gāles dzimtajā pusē Džūkstē notika literārs sarīkojums – reizē dzejnieces go-

Valters Nollendorfs, Arnis Šablovskis, grāmatizdevēja Inguna Cepīte telefonsarunā sveic jubilāri // Foto Agris Jansons

Dzejniece Lija Brīdaka, literatūrzinātniece Ingūna Daukste-Silasproģe un grāmatizdevēja Inguna Cepīte // Foto Agris Jansons

DĀVANA JUBILEJĀ

Ceļā

Visu mūžu es eju un eju,
un netieku itin nekur,
vēl tikai vienu dienu un nakti,
un atkal es esmu Tur.

Tajā zemē, kur vēlreiz senas
atvažu asaras žūst,
laiks kā apjucis atpakaļ aiziet,
un no jauna viss jāiegūst.

Nodilst kurpes, saraujas miesa,
kailas kājas un augums liess.
Un es eju pie tevis no jauna,
bet tu novērsies.

Vai tev puķes likt rokās vai kapos?
Vijas kopā, kas bija un būs.
Visu mūžu man jāiet un jānāk
un pie tevis reiz jānokļūst.

(No krājuma “Pirms Saulgriežiem”)

dināšana zelta jubilejas sakarā un svinīga grāmatas atvēršana. Pēc runām, kas cildināja dzejnieci un viņas darbu, tāpat grāmatas veidotājus, par emocionālu kulmināciju izvērās savienošāšanās ar pašu jubilāri, izmantojot modernos tiešsaistes paņēmienus. Rita Gāle uzrunāja savus viesus, būdama citā kontinentā, tālu prom no Latvijas un tomēr – tik tuvu.

Grāmatas atvēršanas sarīkojumā Arnis Šablovskis nolasīja dzejnieces Māras Zālītes apsveikumu:

Rita! Mīlā, gaišā dvēsele! Brīnišķīgā dzejniece!

Lepojos, ka esam novadniece, no vienas draudzēs tiešā un pārnestā nozīmē! Sirsnīgi sveicu jubilejā, apsveicu ar grāmatu!

Vēlu Tev ilgus gadus starot savā labestībā un sirds devībā! Lai Dievs dod Teev spēku un veselību! Mēs Tevi mīlam!

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Sadarbība un saliedētība – šī laika "atslēgas vārdi"

PBLA priekšsēde Kristīne Saulīte un PBLA un ALA vicepriekšsēdis Mārtiņš Andersons intervijā Ligitai Kovtunai

"Jauno laiku" diktētajā – digitālajā formātā aizritēja PBLA gadskārtējā valdes sēde. Kā vērtējat rezultātus, jūsu gandarījums un mācības?

Mārtiņš. Protams, bija daudz smagu pārdomu, kā noritēs šis pasākums, kurā parasti visi var izteikties... Vai ar tehnoloģiju palīdzību izdosies kaut kā panākt to pašu garu, to izjūtu, kas bijusi ierasta? Man šķiet – un to apliecina atsauksmes – varam būt gandarīti, jo izdevās!

Kristīne. Papildinot Mārtiņa teikto, – es ļoti raizējos, vai izdosies, kā tas sēdēs vienmēr bijis, savest tuvu kopā domubiedrus, cilvēkus, kas lielu savu dzīves laiku daļu velta sabiedriskajam darbam trimdas/diasporas organizācijās? Izrādījās, ka modernās tehnoloģijas var būt mūsu vienotājs laiks, kad nevaram tikties! Protams, nekas nevar aizstāt dialogu tuvplānā, taču – šogad vairāk nekā citkārt mūsu sēdē piedalījās, piemēram, Brazīlijas latvieši. Un vēl – lietas, ko citu gadu darījām Rīgā trīs dienas, bijām „spiesti” izdarīt ļoti ierobežotā laikā. Un izdevās! Darbs ritēja raiti, efektīvi un kvalitatīvi.

Visi sēdes dalībnieki no visas pasaules „satikās” studijā Rīgā, Lāčplēša ielā, kur klātienē ieradās Valsts prezidents. Žilbinoša ideja! Kam tā radās?

Kristīne. Kopīgā doma, kas radās, acimredzot, kāda *brainstorm* rezultātā... Domāju, ka šī pieredze lieliski noderēs turpmāk, turklāt gluži praktiski – tādējādi ietaupot līdzekļus un uzrunājot iespējami plašu auditoriju.

Mārtiņš. Īstenībā studijas ideja nav jauna, tāda tikusi izmantota, piemēram, sarunu forumā „Lampa”. Mums bija iespēja to radoši pārņemt un uzlabot.

Kristīne. Gandarījums arī par labo sadarbību ar Latvijas uzņēmumu, kas teicami nodrošināja saziņas kvalitāti, turklāt – nemaz nebija dārgi. Līdz tam, protams, bija ilgs un nopietns sagatavošanas darbs.

Man tomēr ļoti pietrūka tradicionālās atklāšanas sēdes ar himnu sākumā un klišēri beigās. Un vēl arī tik jauko noslēguma sarikojumu pēc sēdēm, vienmēr kādā skaistā Rīgas vietā – Gaismas pili, Nacionālajā Mākslas mūzejā...

Mārtiņš. Jā, nu virtuālais klišēris vēl nav izgudrots!

Kristīne. Man personiski pietrūka vēl arī tradicionālās lūgšanas, kas vieno un noskaņo. Arī himnu, īstenībā, varējām atskaņot... Bet mēs mācāmies.

Un kur PBLA Kultūras fonda ziņojums? Kam tiks gadskārtējās balvas un Atzinības raksti?

Kristīne. Viss būs! Kultūras fonda ziņojums tiks publicēts līdz ar informāciju, ka daļa paredzēto līdzekļu pārcelti uz nākamā gada, – atkal ņemot vērā šī gada neparasto situāciju. Par PBLA augstāko atzinību un balvu saņēmējiem uzzināsi, kā parasti, pirms Valsts svētkiem. Viss notiek! Lasiet diasporas medijos!

Mēs no sirds esam pateicīgi PBLA par draudzīgo žestu pandēmijas pašā karstumā – 1000,- eiro piešķirumu! Un visvairāk par sēdē pieņemto rezolūciju attiecībā uz atbalstu diasporas medijiem, kas liek domāt, ka mēs tiekam uzskatīti par diasporas politikas svarīgu sastāvdaļu, lai neteiktu – stūrakmeni. Tūlīt, 23. – 24. oktobrī notiks ALA 69. kongress, kurā Mārtiņam nu jau būs iespēja izmantot darba pieredzi virtuālā vidē.

Mārtiņš. Protams, un to arī izmantosim. Studijas gan nebūs – tā būs katra dalībnieka mājās, bet centrs – Rokvilē, Vašingtonā D. C., no kurienes mūs „dirigēs” Marisa Gudrā. Mēģināsim ievērot kongresos ierastos elementus, – sākot ar sēdes vadības ievēlšanu, kā arī visu citu, lai darbs ritētu kodolīgi un konstruktīvi. Pats būšu Rīgā, un man būs jāpieskaņojas laika joslām.

Un tad nākamais lielais darbs – PLEIF – pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums Rīgā, 19. novembrī hibridformātā – klātienē iespēju robežās viesnīcā Radisson Latvia – un neklātienē.

Kristīne. Ir notikusi kārtējā darba grupas tikšanās, kurā apstiprinājām programmu atbilstoši šim abām daļām – klātienē un neklātienē. Sāksim ar aizvadītā gadā padarīto – būs intervijas ar cilvēkiem, kas tieši darbojušies Valmieras PLEIF lēmumu īstenošanā, būs oficiāls apsveikuma runas. Mārtiņam uzticēta galvenā mediatora loma.

Mūsu lasītājiem pirmām kārtām interesē, kas konkrēti ir padarīts.

Kristīne. Par to arī runāsim un sāksim ar aizvadītā PLEIF iesākto tēmu par Latvijas tēla jeb zīmola iedzīvināšanu un izplatīšanu pasaulē. Tad – par *Ceļakarti* Latvijas ekonomikas izaugsmei, ņemot vērā *Covid-19*. Šo sarunu daļu vadīs advokāts Ivars Slokenbergs, kas strādā Ņujorkā un Latvijā, kā arī Mikus Kīns, kurš vadīs darbu par tēmu, kā ziņas no Latvijas „ienest” Amerikā un Kanadā. „Lielais panelis”, kam šogad atvēlēja pusotra stunda, būs arī veltīts „lielajam jautājumam” – kā iekļauties Eiropas „zaļajā kursā” un jo īpaši – „Trīs jūru iniciatīvā”, par ko Latvijā līdz šim runāts visai maz. Tas ir milzu projekts ar milzu naudu, kurā darbosies trīs jūru – Baltijas, Adrijas un Melnās jūras 12 valstis, galveno akcentu liekot uz infrastruktūru, digitālizāciju un loģistiku.

Mārtiņš. Latvija tam pievienosies ar 20 miljonu ieguldījumu, ASV ir gatava pievienoties ar vienu miljardu dolaru – ja vien projekta īstenošana notiks sadarbībā. Jāteic, šobrīd it visās jomās „atslēgas vārdi” ir sadarbība un saliedētība – vai tās būtu pasaules ekonomikas, vai mūsu organizācijas. „Trīs jūru projekta” virzīšanā savu klātbūtni ir apsolījuši JBANC – Apvienotā Baltijas–Amerikas nacionālā komiteja, ko vada Karls Altau.

Laipni lūgti PBLA birojā Rīgā! No kreisās: Jānis Andersons, Raits Eglītis, Mārtiņš Andersons, Kristīne Šaulīte un Lora Egle (projektu lietvede) // Foto: Ligita Kovtuna

Lielu sagatavošanas darbu jau veic ALAs politiskā nozare, ko vada Dzintars Dzilna.

Runājot kā par PLEIF (ko vēl osaukt par „mini Davosu”), tā arī par lielajiem starptautiskajiem projektiem, svarīgi ir izmantot šo pandēmijas laiku kā atspērienu lielākam lēcienam izaugsmei ziņā.

Kristīne. PLEIF nebūs aizmirsta arī „kontaktbirža”, lai veidotu kopīgu saziņas bazi latviešu uzņēmējiem visā pasaulē. Šeit ļoti lielu lomu spēlē biedrība „Ar pasaules pieredzi Latvijā”. Ļoti ceram, ka Jānis Kreilis, viens no AppLV līdzdibinātājiem, varēs pastāstīt par to, kā „kontaktbirža” projekts ir attīstījies kopš pagājušā gada PLEIF.

Visbeidzot – parunāsim par trimdas/diasporas organizācijām. Latvijas Universitātes pētnieki, kas specifiski pēta šīs organizācijas, nonākušas pie atziņumiem (jāteic gan, pēc pašiem vien zināmas metodikas, pētījumā neieslēdzot, piemēram, ALA!), ka mūsu organizāciju nākotne ir atkarīga no tā, kā

tās mainīsies, un aizrādot, ka jaunās diasporas iekļaušanās tajās ir vairāk privāta. Mani vērojumi dzīvē rāda pretējo – jaunā diaspora aktīvi un produktīvi iekļaujas. Kā jūs, kam ir pieredze mitnes zemju latviešu organizāciju darbā, to vērtējat?

Mārtiņš. Ziemeļkalifornijas Latviešu biedrības valdē darbojas daudzi no Latvijas nesen iebraukušie, Atlantā jaunu biedrību nodibināja tieši jauniebraucēji, ALAs valdē darbojas Latvijas cilvēki... Protams, ka organizācijas ir mainījušās, darbs produktīvi rit tālāk. Ir jāsaprot, ka tas ir process, kam raksturīgi iziet dažādas stadijas, un citviet tas notiek ātrāk, citur lēnāk. Kā gan citādi?! Jāņem vērā arī paudžu intereses – vecākā paaudze lielāku akcentu likusi uz kultūru, jaunākā – uz biznesu un uz skoliņām, kurās saviem bērniem iemācīt latviešu valodu.

Kristīne. Mainās notiek straujāk, ja ir atvērtība un ieinteresētība – no abām pusēm. Mēs taču nevaram sagaidīt, ka cilvēki, kuri nesen ieradušies svešā

zemē, tūlīt steigšies iestāties, piemēram, Daugavas Vanagos. „Veco” organizāciju biedriem ir jāizrāda ieinteresētība un vēlētājiem iesaistīt jaunus. Un labu piemēru pietiek.

Mārtiņš. Šā laika „atslēgas vārdi” ir un paliek saliedētība un sadarbība!

Jūsu degsme un ieinteresētība liecina, ka ticat trimdas organizāciju nākotnei.

Kristīne. Pavisam noteikti, jo būt organizācijām ir vērtība. Turklāt mums ir tik labas iestrādes.

Mārtiņš. Nekas – tāpat kā divritenis – nav jāizgudro no jauna. Visu var un vajag pielāgot jaunajai situācijai un vienlaikus uzlabot.

Šīs publikācijas sagatavotas ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība „Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

DAIGA
MAZVĒRSĪTE

Oktobra sākumā jaunuzceltā kultūras nama *Ulbrokas pērle* zālē, kur tukšu vietu nebija, tika svinēta ansambļa *Trīs no Pārdaugavas* daiļrades renesance. Jā, tieši tik skaļš vārds piederai tai uzmanībai, kāda veltīta Nūdžersijas "trīnīšiem", kuŗu dziesmas, pārkopētas magnētiskajās lentēs, no rokas rokā padomju Latvijā devām septiņdesmitajos un astoņdesmitajos, lai pašus mūziķus vaigā skatītu 1990. gada turnejā. Var jau būt, ka kādam bija arī skaņuplate, bet es pat nezināju nosaukumu ansamblim, kas tik skaistās, koptās balsis, ar inteligentu ģitārspēli sevi pavadot, dziedāja gan mūžzaļās Latvijas brīvvalsts melodijas, gan uzrāva ziņģi par mazo Lulū un varžu pāri, gan ieinteresēja un savaldzināja ar savu oriģinālmūziku. Daudz vēlāk uzzināju ansambļa dalībnieku – Fēliksa un Mārtiņa Ērmaņu vār-

du, arī to, ka šis nedzirdētās dziesmas sacerējis Vilnis Baumanis, tas pats *Amerikas bals* darbinieks, kuŗa stāstītājā šad tad klausījos, ciemojoties pie vecvecākiem. Vakarā tika aizvilkti aizkari, lai kaimiņi nesadzirdētu, ko radio vēsta par notikumiem brīvajā pasaulē un trimdas latviešu aktuālitātēm. Savas tautas trubadūrs Baumanis bija arī iepriekš – *Trīs no Pārdaugavas* repertuārā ievīdams latviskās sabiedrības būsānu un nebūsānu apdziedāšanu, darot to ar labvēlīgu vīpsnu un lielu smalkjūtību.

Šogad pie Viļņa Baumaņa dziesmu pārskanojumiem ķērās grupa *Ducele*, kuŗā darbojas pieredzējuši mūziķi, un viņiem šis repertuārs likās ievēribas vērts. Dziesmas ieskaņotas un izdotas diskā, kas pievienots grāmatai, kuŗas pamatā ir Viļņa Baumaņa memuari, un uz vāka lasāms arī

Dziesma tālāk iet...

No kreisās: Arnis Veisbārdis, Nora Ikstena, Andris Alviķis, Guntars Račs, Artūrs Uškāns, priekšā – Mārcis Kalniņš // Foto: Jānis Spigovskis

Ilze Jurkāne: "Viņu dziesmas bija mūsu garīgā maize..." // Foto: Jānis Spigovskis

Latvijas publiku Ulbrokas pērlē virtuāli uzrunā Vilnis Baumanis // Foto: Jānis Spigovskis

rakstnieces Noras Ikstenas vārds. Tekstā gan nav jūtami nodalīts, kuŗas rindas pieder Baumanim un kuŗu autore ir tālu aiz Latvijas robežām daudzdzīvotā literāte – Ikstenas romāns *Mātes piens* guvis starptautisku ievēribu un iedvesmojis pašmāju filmas tapšanu.

Grāmata nav bieza, kā saka, viena vakara garumā, jo viegli lasāma, neapgrūtinā ar sarežģītu uzskaiti un faktoloģiju. Interesanti ir ne tikai mūziķu dzīves notikumi, bet arī dziesmu tapšanas apraksti. Beidzot uzzinu, ka man nesaprotamais „pičs” populārajā dziesmiņā par Moniku nav nekāds komiksu varonis, bet amerikāniskais variants firziķim jeb persikam. Skaistā, Ņujorkas ielā klišošā meitene Monika toreiz salīdzināta ar svešzemju augļiem, un šejienes klausītājam *Trīs no Pārdaugavas* dziesmā šad tad uzbūra tādu realitāti, kādu nebija ne mazāko iespēju skatīt pašu acīm. Piemēram, dziesmas *Ratiņš* dzeltenais folksvāgens – tādu pat žurnālā nevarēja redzēt, kur nu uz ielas. Vai *Lienītē* apdziedātie

ēdieni un tās pašas *Monikas* kastaņvecītis – te kastaņus neviens neēda vis, un galvu palauzīt ap svešiem vārdiem nācās ne reizi vien. Balāde *Dziesma tālāk iet* bija kā tādas vēstures stunda, kādu padomju skolas solā nedzirdēsi, savukārt *Simtiņš* atspoguļo ekonomisko krīzi ASV. Gan šo, gan citu dziesmu vārdu prāvietiskums apliecina, ka nekas daudz pasaulē nav mainījies. Protams, žēl, ka nav iespējas redzēt kādu video no *Trīs no Pārdaugavas* koncertiem, kuŗos spēlētis kārtīgs teātris, beidzot vismaz grāmatas fotoattēlos atspoguļotas slavenā trio gaitas.

Visvairāk, protams, izdevumā atainota paša Baumaņa biogrāfija, mazāk varam izlasīt par Ērmaņiem, tādēļ jo saistošs likās ievads, kuŗa autore ir Ilze Jurkāne. Fēliks Ērmanis bija Ilzes mātes skolabiedrs Rīgas Franču licejā, mācījās vienā klasē ar Ilzes mātesbrāli, Latvijā slaveno režisoru Pēteri Pētersonu. Jurkānei bijusi tā laime dzīvot vienā mājā ar Vilni Baumanis septiņu gadu garumā Īstorandzā. Izrādās, ne tikai šaipusokeānam vienā dzīvoklī saliktas kopā vairākas ģimenes, tamlidzīga istabu dalīšana notikusi arī tur, tā nu Viļņa māsas kļuvušas citiem bērniem par auklītēm, vēlāk draudzenēm. Vakarossaimi papildinājuši citi latvieši, lai parunātos, uzspēlētu šachu un iedzertu pa alīnam.

"Uzvilksim nu sapņu buras, / dosimies šai vakarā / Tur, kur senā Dzintarjūra / Runā skarbā valodā," ar šīm *Trīs no Pārdaugavas* dziesmas *Dzintarjūra* rindām savu uzstāšanos svinībās sāka Ilze Jurkāne, uzsverdama, ka viņas kaimiņa dzejā skan atmiņas par dzimteni, spēks un vīrišķība, un šis sapnis par Latviju ataino to, ar kādu noskaņojumu viņi uzauga trimdā. "Mūsu māja bija vieta, kur atnākt. Mana mamma bija latviešu skolas skolotāja sestdienās, Baumaņkundze bija mūsu mājas saimniece, arī skolotāja, mācīja dziedāt. Vilnis mums spēlēja klavieres. Uzaugām mūžīgā "tusiņā". Pāri ielai dzīvo tie latvieši, tur tālāk atkal

citi. Ceturtdienas vakarā skrējām pie Igaliem, kur bija Maija, kas kļuva par Viļņa sievu. Mājā, kur Maijas vecāki bija sētnieki, mums bija tautas deju mēģinājumi.

Cilvēki bija mērķtiecīgi, uz priekšu tika ātri. Un mēs dzīvojām dubultu dzīvi – pa nedēļu tu esi amerikāņu skolā un amerikāņu draugi, sestdienā tev ir latviešu draugi. Vasarā mums bija noņemnes, un tur mēs ar Mārtiņu (Ērmani – D.M.) bijām draugi. Tā vieta Katskiļu kalnos pulcēja ļoti daudz latviešu bērnu. Fēliks jeb Liksis bija izcili šarmants, un vienmēr jau geni neatpūšas – Mārtiņš bija tāds pats. Arī Vilnis, kas vienmēr spēlēja teātri un bija ļoti gudrs. Tad viņi izveidoja grupu, un man bija milzīgs lepnums, ka varēju iet uz koncertiem. Mani draugi bija „stāri"! Viņu dziesmas mums visiem deva ļoti daudz, tā bija mūsu ticība un cerība, mūsu garīgā maize. Tad daudzi teica, ka Latvija nemūžam nebūs brīva, bet, klausoties viņu dziesmās, jūtām, ka mums ir tā enerģija, ka mēs varam, un ka tas reiz notiks!"

Jurkāne bija izbrīnīta, cik daudz cilvēku Latvijā vecumā no četrdesmit un uz augšu zina šīs dziesmas. Tāpat Vilnis Baumanis daudziem joprojām zināms kā *Amerikas bals* pārraižu vadītājs. Liels apliecinājums tam, ka *Trīs no Pārdaugavas* seit pazina labi, bija koncerti Latvijā 1990. gadā. Ilze bija klāt savu draugu koncertā Mežaparkā, jo togad kā deļotāja piedalījās Dziesmu svētkos. „Toreiz daudzi zināja dziesmu vārdus, ceru, ka tagad zinās atkal," Ilze sacīja, dāvājot rozēs projektā iesaistītajiem.

Grāmatas un diska izdevējs Guntars Račs uzsvēra, ka viņam jau bērnībā bija liels prieks saklausīt ne tikai tekstus, bet arī zemtekstus *Trīs no Pārdaugavas* dziesmām, taču, iespējams, tikai tagad, pateicoties jaunajai grāmatai, viņš apzinājies, ka to izpildītāji un autori bijuši reāli, dzīvi cilvēki, nevis kaut kādi pasaku tēli.

(Turpinājums 9. lpp.)

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

Un ko nu?!

(Turpināts no Nr. 39)

Tētis sēdēja man blakus pie galda. Mums priekšā bija grāmata, un viņš man vaicāja: "Kas šis ir par burtu?" un "Kā izrunā šo vārdu?"

Es nesteidzos ar atbildi, ja nebija pārlicināta. Negribēju kļūdoties, tāpēc klusēju. Tad viņš uzstāja arvien bargāk un galu galā visa mācīšanās beidzās ar asarām. Tādos brīžos mani nāca glābt mamma.

"Liec viņu mierā! Neatkarīgi no tā, vai viņa šobrīd var vai nevar lasīt, viņa vienlīga ies uz skolu. Skola taču tam ir domāta, lai tur mācītos!"

Gatavošanās laikā bija jāizdara vēl kāda ļoti svarīga lieta. Es nesen biju apmeklējusi zobārstu, un todien bija atnākusi vēstule adresēta tieši man.

"Paklau, Silvija, tev ir vēstule! Vai tu nevēlies to izlasīt, lai zinātu, no kā tā ir un kas tajā rakstīts?" vaicāja mamma.

Es biju pārsteigta un priecīga. Man personīgi bija adresēta vēstule! Es to atvēra un redzēju, ka tur bija ļoti daudz vārdu. Savu vārdu varēju skaidri atpazīst, arī tādi vārdu kā "un" un "bet" bija viegli izlasāmi, taču viss teksts bija diezgan garš, turklāt tajā bija ļoti daudz garu vārdu. Es atdevu vēstuli mammai. Pajautāju, no kā tā ir, un viņa sacīja, ka tā esot no zobārsta.

"Un ko viņš saka?" es interesējos, bet viņa atbildēja, ka šobrīd esot aizņemta un paskatīšoties vēlāk.

Es nolēmu izlasīt vēstuli kopā ar tēti pēcpusdienā, kad viņš pārnāks no darba, bet galu galā es par to aizmirsu.

Pēc kāda laika mēs devamies uz Rīgu un gaidījām pie zobārsta kabineta durvīm. Vēstulē, ko toreiz biju saņēmusi, manuprāt, bija norādīts nākamās vizītes datums, atgādinot, ka manam jaunajam priekšējam zobam ir uzradies melns punkts, kas jāsalabo, pirms tur izveidojas caurums.

Mēs ienācām lielā, drūmā telpā ar diviem augstiem logiem, kuriem bija aizkārti priekšā bieži aizkari. Garš vīrs baltā uzsvārcī ieslēdza vairākas spilgtas lampas. Es sēdēju brūnā, regulējamā ādas krēslā, kura atzveltnē atliecās tik tālu, ka mana galva tagad bija viena līmenī ar kājām un es biju gandrīz guļus stāvoklī.

Es pamanīju sev blakus nelielus metāla ratiņus ar dažnedažādiem instrumentiem, lielāka un mazāka izmēra trauciņiem. Zobārsts pats sēdēja grozāmā krēslā uz ritentiņiem. Viņš piebrauca man tuvāk un sniedzās pie manis ar rīku, kas atgādināja uz vienas kājas stāvošu stārķi ar garu knābi. Tā garais kakls bija veidots no maziem skriemeliņiem, kas sasaistīti savā starpā ar stīgām līdzīgām virtenēm. Kad to ieslēdza, tas nodrebēja, iedūcās un urbis knābja galā sāka griezties.

Pirms šī procedūra bija sākusies, zobārsts ar mani laipni aprunājās un teica kaut ko par injekciju.

"Kas tas ir?" es čukstus pajautāju.

"Tā ir maza adatiņa, kas notulinās smaganas, lai tu neko nejustu."

"Adata?!"

Es zināju, kāda ir adata, un, protams, es negribēju, lai man ar to dur mutē.

Es lūdzu un kliecēju, un lūdzu atkal, lai man nedur, un ne pa kam nevēru vaļā muti. Tā mēs stīvējamies labu brīdi, un zobārsts jau bija gatavs atteikties mani ārstēt, bet mamma uzstāja, ka mēs projām neiesim. Viņa ņēmās skaidrot, ka injekcija ir domāta manis pašas labā, lai es nejustu sāpes, kamēr šis jaukais cilvēks salabos manu zobu.

"Kā viņš zina, ka man sāpes?" biju nesaprašānā. "Es nekādas sāpes nejūtu, un, kaut arī jūtīšu, es pacietīšos un neteikšu ne vārda," es izmisīgi solījos.

Zobārsts skatījās un klausījās, līdz mūs pārtrauca: "Labi, mēs saplombēsīm zobu bez injekcijas, bet tev jāpilda savs solījums. Tagad atver muti un nekusties!"

Es atvēru muti, viņš ieslēdza dūcošo drebekli "knābja" galā un darīja savu darbu. Lai arī kāds bija iemesls, nekādas sāpes es patiešām nejutu. Zobs tika salabots un mēs devāmies projām. Māte bija tik priecīga, ka pa ceļam uz mājām nopirka man sarkanu balonu. Es lepni gāju pa ielu un turēju to augstu virs galvas.

Šis epizodes negaidītais rezultāts bija tāds, ka, atgriežoties mājās, mēs ar tēti atsākām lasī-

šanas nodarbības. Man bija radusies vēlme lasīt un dažu dienu laikā es apguvu lasīšanas māku. Nez, vai kāds nojauta šī entuziasma iemeslu, taču man likās, ka īstais iemesls slēpās zobārsta vēstulē. Ja es būtu to izlasījusi, es būtu varējusi aiztaupīt sev nejauko incidentu ar adatu. No tā brīža es apņēmos, ka turpmāk ļoti uzmanīgi izlasīšu katru vēstuli, ko saņēmu.

LIELAIS LĒMUMS

Tuvojās mana pirmā Svētās komūnijas diena. Gatavojoties tai, vislielākā problēma bija mani taisnie, ērmīgie mati. Manai skolas draudzenei Verai bija blondi mati un uz pieres glīts ponijis. Man ļoti patika viņas frizūra, tāpēc nolēmu, ka steigami kaut kas jādara ar saviem matiem.

Paņēmu šķēres un nogriezu sev poniju. Kad paskatījos spogulī, tad pamanīju, ka griezumā līnija nav visai taisna. Tas nekas, galvenais, ka tagad man bija ponijs. Istabā ienāca mans brālis Andrejs, kas bija gandrīz trīs gadus jaunāks par mani. Man rokas joprojām bija šķēres, un es nolēmu uzlabot arī viņa frizūru.

Andrejam bija zilās acis un jaukas blondas cirtas. Mamma viņu sauca par savu zeltmaitaino puisēnu. Dažas no viņa cirtām es saņēmu kreisajā rokā un nogriezu tās pavisam īsas. Patiesībā viņam tagad vienā galvas pusē bija paliels robs bez matiem. Labot tur neko nevarēja. Lai kā es centos tukšo vietu nosegt, tas

nebija iespējams. Rezultātā, dusmīgas mammas pavadībā, mēs abi nekavējoši tikām vesti pie friziera. Kad es salonā redzēju, kā viņa zeltainās cirtas krīt uz grīdas, man palika Andreja ļoti žēl un es cerēju, ka ar mani nenotiks tas pats. Finālā Andreja matu sakārtojums līdzinājās kaut kam tādā, ko mūsdienās sauktu par panku vai avangardistu frizūru.

Kad friziere ar mums bija tikusi galā, uz ielas iznācu pilnīgi pārvērtusies. Mani mati bija salokoti un vienā pusē glīti savīti. Kopumā tas viss izskatījās skaisti, un es biju ļoti apmierināta. Mans matu sakārtojums patiešām bija izcilis!

Kad visi sagatavošanās darbi lielajai dienai bija pabeigti, tērpusies viscaur baltā, aizgāju parādīt savu ipašo frizūru krustmātei. Viņa to novērtēja atzinīgi. Jāpiebilst, ka krustmāte vēl nebija paspējusi noklausīties stāstu par to, kā šī neparastā frizūra bija radusies.

Steidzoties cauri ēdamistabai, uz saklātā svētku galda pamanīju krēmķūku. Tā bija skaistāka vēl par manu frizūru un īstenībā par visu pasaulē, un mans labās rokas pirksts automātiski ieslidēja kūkas vienā malā, bet mutē pazuda paprāvs kampiens krēma.

Kad ārdurvis aiz mums aizvērās, es pēkšņi aptvēru, kas bija noticis. Lai saņemtu Svēto komūniju, bija jāgavē kopš iepriekšējās dienas pusnakts, bet es tikko biju norijusi brangu kumosu saldās kūkas.

(Turpinājums sekos)

Dziesma tālāk iet...

(Turpināts no 8. lpp.)

„Toreiz man šķita, ka tas, par ko viņi dzied, kaut kur notiek, bet tas nav reāli, jo pie mums viss notika daudz citādāk. Šī grāmata atklāj, kādi bija *Trīs no Pārdaugavas* mūziķi – cilvēki ar karstu dvēseli un sirdi.”

Rakstniece Nora Ikstena uzsvēra to labsirdīgo ironiju un smaidu, ar kādu Vilnis Baumanis pārstāstījis savas dzīves notikumus un ansambļa gaitas. Līdzīgs džentlmeņa šarms, pēc viņas domām, piemīt arī grupas *Ducele* dalībniekiem, līdz ar to pārdaugaviešu mantojums ir labās rokās. Un varbūt visādā ziņā sarežģītā 2020. gads ir īstais laiks atskatīties uz periodu latviešu tautas vēsturē, kad problēmas bija citas, taču arī tad to netrūka, tomēr tautiešiem izdevās uzveikt grūtības arī ar dziesmas gara spēku.

PBLA pārstāvniecības Rīgā izpilddirektors Raits Eglītis izteica prieku, ka *Trīs no Pārdaugavas* mūzika turpina dzīvot Latvijā tagad jau *Ducele* sniegumā. Runājot, nosaucot abus par konkurentiem, rakstniecei Nora Ikstena atgādināja par Viļņa Baumaņa literāro veikumu un aicināja dot lasīt viņa autobiogra-

Mūzicē "Ducele" – ar "Trīs no Pārdaugavas" šarmu

fiskās grāmatas mūsdienu zēniem, lai tie audzinātu tikpat stingru raksturu, kāds bija no Latvijas pēc kara izceļojušajai jaunajai paaudzei. Tāpat Eglītis cildināja Baumaņa kundzi Maiju kā izcilu dāmu komiteju priekšnieci un izcilu saimnieci, kuŗu būtu interesanti uzaicināt darboties vienā virtuvē ar Ilzi Jurkāni, kas Latvijā sevi apliecinājusi kā gardēdi un teicamu kulināri. Tur tik būtu, ko redzēt, ja abas sacenstos, piemēram, karbonāžu klapēšanā!

Divdesmit gadus strādājot Amerikas latviešu apvienībā, Eglītīm nācies kopā ar Vilni „deldēt vie-

nu solu baznīcā” un sēdēt latviešu teātrī, pēc tam viņa glāzi vai kafiju kopā baudot: „Vilnis sākumā liekas tāds nopietns kungs, vienmēr smaidīgs, atturīgs un inteligents. Neko daudz nerunā, turas sievas ēnā, bet, kad sākas saruna, tad viņam acis iespiēdas, tas velniņš, tā dzirkstele vēl no veciem laikiem ir tur iekšā. Kad viņš 1983. gadā pārnāca uz Vašingtonu strādāt *Amerikas balsi*, tur arī apkārt bija ļoti interesanti cilvēki. Kā viņš pats grāmatā raksta, kļuva par vienu retajiem latviešiem ārzemēs, kam bija lemts pelnīt iztikā un dzimtās valodas zināšanām.”

Kas attiecas uz Viļņa Baumaņa dzejnieka dotumiem, tad *Trīs no Pārdaugavas* dziesmās viņš izpaudies gan kā satīriķis, gan romantīķis. Arī tautas likteņstāstnieks, vēstot par tām lielajām cerībām, kuŗas nepagaisa gaŗajos trimdas gados. „Tauta šai malā, / Tauta tai malā, / Vai ilgi elpos tā / Tauta Gaujmalā”. Starp citu, arī man savulaik bija pārlicība, ka skaistākā balss ansamblī noteikti pieder pašam komponistam, bet nē – grāmata atkal atgādināts, ka patīkamā tenora ipašnieks bija Fēlikss Ērmanis, bet Vilnis dziedāja baritonu, un basu, reizēm diezgan negribīgi pievienojās jauniņais, priekšlaikus Mūžībā aizsauktais Mārtiņš Ērmanis. Viņam sekoja Fēlikss, un no trijotnes svētku reizē klātesošos video sveicienā varēja uzrunāt tikai Baumanis. Viņš grupas *Ducele* uzņemšanas jaunās skaņas publikai celt priekšā *Trīs no Pārdaugavas* dziesmas nosauca par dēku, novēlot *Ducelei* – suitu mēlē divričiem – ripot pa ceļa saulaino pusi.

Tagadējā *Ducele* ir atvasinājums no savulaik visai iecienītās grupas *Vecās mājas*, kas ar tautsdziesmu programmu ciemojusies arī ASV. Tās divi dalībnieki – Arnis Veisbārdis un An-

dris Alviķis – apaudzējuši „skelletu” ar jaunu miesu, proti, iesaistījuši vēl pāris mūziķu. Grupa pirms pāris gadiem sāka savu darbību ar jau iepriekš skandēto folkloru, tad pamazām meklēja jaunu repertuāru, līdz izraudzījās *Trīs no Pārdaugavas*, to saukdami par misiju – neļaut aizmirst šo patriotisko repertuāru. To, vai latvieši vēl atceras šo dziesmu vārdus, *Ducele* uzzinās koncertos vairākās pilsētās, un tie iecerēti kā teatrālīzēti uzvedumi. Kas attiecas uz jaunajiem aranžējumiem, tad tie ir daudz blīvāki nekā *Trīs no Pārdaugavas* pieklusinātās ģitāras. Toreiz tieši šāds instrumentārijs un jaukās balsis viņu mūziku lieliski atšķīra no pompozās padomju estrādes, kas dārdēja pa radio. Tagad pieliktas klāt bungas un taustiņinstrumenti, vairāk tuvinot priekšnesumu deju vakara atmosfērai. Ja koncertā kāds *Oliņ, bolīņ* vai *Kaimiņš* dzirdēs pirmoreiz, varēs vismaz plaukstas sist takti līdzī! Un, kas zina, varbūt *Ducele* Viļņa Baumaņa dziesmas reiz aizvedīs pāri okeānam, lai nospēlētu pašam autoram.

Grāmatu varat iegādāties www.micrec.lv Ar nosūtīšanu pa pastu uz Jūsu mājām palīdzēs redakcija. Rakstiet mums!

MĀRA LIBEKA (LA)

Kā stiprināt valodu pašu zemē

15. oktobrī Valsts prezidents Egils Levits Rīgas pilī bija pulcējis vienkopus gan valodniekus, literātus, mācībspēkus, gan arī par valsts valodu atbildīgo institūciju pārstāvjus –, lai meklētu risinājumus, kā uzlabot valsts valodas politiku un kā veicināt mūsu lingvistisko uzvedību dažādās dzīves jomās.

Atklājot diskusiju "Tēmturis – valsts valoda", Levits uzsvēra, ka valsts valoda ir viens no neaizskaramiem Satversmes kodola elementiem, kam ir visaugstākais konstitucionālais statuss. Prezidents uzskata, ka kopīgiem spēkiem ir jāpanāk, lai skolēni latviešu valodu pārzinātu dziļākā līmenī nekā tas notiek ģimenē vai, komunicējot ar draugiem.

Prezidents atzina, ka liela loma valsts valodas stiprināšanā ir masu medijiem un ka valsts atbalsts būtu jādod tiem komercmedijiem, kuri izpilda kvalitātes priekšnoteikumus pareizas latviešu valodas lietojuma ziņā. "Vērtējot, kuri būtu tie mediji, kas būtu cienīgi saņemt valsts atbalstu, kā vienam no būtiskiem nosacījumiem vajadzētu būt arī valsts valodas kvalitātei," sacīja Levits. Viņš uzskata, ka latviešu

Dzejnieks un literātūrzinātnieks Jānis Vādots (no labās) Valsts prezidenta Egila Levita rīkotajā diskusijā Rīgas pilī

valoda ir jāstiprina, jo savu normālo statusu, kādam tam vajadzētu būt, valsts valoda vēl nav sasniegusi.

Prezidents arī rosināja darīt visu iespējamo, lai latvieši ne tik diskriminēti darba tirgū. Piemēram, varbūt varētu rīkot sociālās kampaņas, kas palīdzētu cilvēkus pārliecināt, ka "runāt latviešu valodā ir stilīgi".

Valodniece Vineta Poriņa, pievērsoties latviski runājošo cilvēku diskriminācijai darba tirgū, pastāstīja, ka Nodarbinātības valsts aģentūras mājaslapā internetā patlaban atrodams 500 vakances, kur tiek prasītas krievu valodas zināšanas – gan kopā ar valsts valodu, gan arī atsevišķi. Piemēram, sabiedrības veselības speciālistam Rīgas 1. slimnīcā

Padevība no pašu latviešu puses

No Valsts prezidenta Egila Levita uzrunas, atklājot diskusiju "Tēmturis – valsts valoda":

"Esmu rosinājis Saeimu 15. oktobrī pasludināt par Valsts valodas dienu. Šādas īpašas Valsts valodas dienas tradīcijas iedibināšanas nolūks ir, pirmkārt, veicināt labāku izpratni sabiedrībā par valsts valodas lomu un tās konstitucionālo nozīmi. Otrkārt, pievērst uzmanību valodas politikai, piemēram, katru gadu šajā dienā būtu jāizvērtē, kāda ir bijusi valodas politika līdz šim, kādi ir tās uzdevumi nākotnē. Treškārt, arī veicināt valsts valodas prestižu un pievilcīgumu dažādās sabiedrības grupās. [...]"

No vienas puses, latviešu valodu kā valsts valodu joprojām nomāc spēcīgs un dzīvīgs padomju okupācijas laika pārkrieviskošanas mantojums. Otrkārt, īpašs servilisms jeb padevība no pašu latviešu puses brīvprātīgi un bez vajadzības situācijās, kur normāli būtu lietot latviešu valodu, pāriet uz citu valodu. Tātad šie divi faktori ietekmē to, kā valsts valoda praktiski tiek lietota.

Vēl īpašs jautājums: arvien vairāk intereses un prasmes rodas informācijā telpā ārpus latviešu satura un latviešu informācijā telpā, un, protams, tur tiek lietotas citas valodas. Jauniešu vidū šī tendence ir īpaši pamanāma. [...]"

Situācija ir jāanalizē un jāuztver ļoti nopietni. Mums daudz aktīvāk ir jāveido latviešu valodas attīstības politika, un tā ir jāsamēro ar mūsdienu riskiem un izaicinājumiem.

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Līmeniski. 7. Paaugstinājumi, pultis lektoriem. 8. Salikt atbilstoši pieņemtajai kārtībai. 10. Pastiprināti izdalīt kādu sekretu. 11. Sens krievu mūzikas instruments. 13. Klaiņot. 14. Ūdens ņemšanas vietas. 15. Vācu automobiļu marka. 16. Vienkāršais mehānisms. 18. Dzīvojamā telpa. 20. Neliels krustziežu dzimtas augš. 23. Svinīgi pasākumi mācību iestādēs. 25. Valsts galvaspilsēta Eiropā. 27. Nevajadzīgi. 28. Karpu dzimtas zivs. 29. Pilsēta Ukrainas dienvidos. 30. Franču rakstnieks (1828-1905). 33. Darbības vieta brāļu Kaudziņu romānā "Mērnieku laiki". 34. Siena, kas atrodas virs celtnes galvenās dzegas. 36. Ganas nau-

das vienība. 37. Latviešu gleznotājs (1896-1944). 38. Reģistrācijas apliecības. 40. Šacha figūra. 43. Speciāli atlasīts komplekts. 45. Zema zēnu vai sieviešu balss. 47. Lūk! 48. Tēls j. Raiņa lugā "Zelta zirgs". 49. Reliģisks grupējums. 50. Daiļuma cienītāji. 51. Medicīniskas iestādes. 52. Dru-patas.

Stateniski. 1. Sporta sacīkšu sākuma moments. 2. Šūšanas piederumi. 3. Patiesas, nevilto-tas. 4. Saliktnu pirmā sastāvdaļa ar nozīmi "zvaigžņu". 5. Krūm-veida vītoli. 6. Vilkst cenšoties iztaisnot. 7. Katli ar gaļu rokturi. 9. Pūšamais mūzikas instru-ments. 11. ASV Nacionālā aero-nautikas un kosmosa apgušanas

pārvalde (abrev.). 12. Vītulu dzimtas koks. 17. Indiāņu ciltis. 19. Skančdarbs vienam izpildītājam. 21. Pilsēta Kurzemē. 22. Kontakts. 23. Vidusāzijas tautu dzejnieks, improvizētājs. 24. Svēti putni Senajā Ēģiptē. 25. Kuģu piestātnes. 26. Tēls P. Čaikovska baletā "Gulbju ezers". 31. Īpatnību kopums, kas piemīt sevišķi tā-lām aizjūras zemēm. 32. Veci. 34. Vīrieša vārds (novembrī). 35. Aukstie ieroči. 38. Stāvoklis šacha spēlē. 39. Tebras un Durbes koptekupe. 41. Dagu-gavas pieteka. 42. Sasaistīt. 43. Neliels pār-traukums intensīvā darbā. 44. Kaulaudu iekaisums. 46. Rotaļa, kurā spēlētāji met viens otram stīpu ar nūjiņu palīdzību. 47. Policista gumijas nūja.

Krustvārdu mīklas (Nr. 39) atrisinājums

Līmeniski. 1. Triks. 4. Bākas. 6. Armanda. 7. Statuss. 8. Later-na. 10. Garibaldi. 13. Svitene. 15. Sieksta. 17. Tiesa. 19. Kamzolis. 20. Aseptika. 21. Amata. 23. De-bijas. 26. Metrese. 29. Karantīna. 30. Skarene. 31. "Indrāni". 32. Neirons. 33. Ausma. 34. Aiova. **Stateniski.** 1. Traperi. 2. Saks-kare. 3. Karabīne. 4. Balādes. 5. Sarenas. 7. Smūls. 9. Abaka. 11. Lektorijs. 12. Terapeits. 14. Vakan-ce. 16. Teikums. 17. "Toska". 18. Abava. 22. Avantūra. 23. Daims. 24. Barkava. 25. Slavēna. 26. Mantis. 27. Erevāna. 28. Ekeri.

līdzās latviešu valodai labā līme-nī jāprot arī krievu valoda. Viņa pievērsās arī temai par medi-ķiem, kuri neprot tik labā līmenī krievu valodu, lai spētu sazinā-ties ar Latvijas iedzīvotājiem pa-cientiem, kuri savukārt nezina valsts valodu. Fonds "Krievu pa-saule" rīkojot kursus medicīnas augstskolu studentiem, lai viņi varētu komunicēt ar saviem pa-cientiem. "Šogad Rīgas Stradiņa universitāte piedāvā kursus stu-dentiem, lai viņi varētu apgūt kursus medicīnas terminoloģi-jā, savukārt Latvijas Universitāte rīko studentiem krievu valodas kursus," pastāstīja Poriņa. Viņa aicināja veidot apmācības pro-grammu krievu-latviešu valodas tulkiem, kas varētu strādāt slim-nīcās un palīdzēt mediķiem kom-unikācijā ar slimniekiem.

Viens no diskusijas aspektiem bija arī valsts valodas un infor-mācijas tehnoloģiju saskarsme. Uzņēmuma "Tilde" valdes priekš-sēdis Andrejs Vasiļjevs norādīja, ka lielākais izaicinājums gan lat-viešiem, gan igauņiem un lietu-viešiem būšot tas, lai "mākslīgais intelekts" zinātu ne tikai lielās valodas, bet arī latviešu un citas ne tik lielas valodas. "Latviešu valodai nekad nav bijis tik stingrs statuss kā patlaban, jo Latvija ir arī Eiropas Savienības valsts, un tas dod iespēju risināt valodas jautājumu jau Eiropas līmenī. Tas dod iespēju ne tikai Latvijā rūpēties par latviešu valodu, bet arī lēmumu pieņemšanas cen-tros Briselē, Luksemburgā un Strasbūrā," atzina Vasiļjevs un uzsvēra, ka Latvijā atšķirībā no Lietuvas un Igaunijas joprojām nav izstrādāta digitālo tehnolo-giju valsts valodas programma.

Publiciste Rudīte Kalpiņa ai-ci-nāja klātesošos politiķus – izglī-tības un zinātnes ministri Ilgu Šuplinsku, kultūras ministru

Nauri Puntuli un tieslietu mi-nistru Jāni Bordānu – nekavē-ties ar valsts valodas stiprinā-šanas ilgtermiņa plāna izstrādi un rīcības politiku, jo latviešu valodas kvalitāte zūd mūsu acu priekšā kā kūstošs ledus gabals. Ministre Šuplinska gan skaid-roja, ka patlaban apspriešanai sabiedrībā ir nodotas valsts va-lodas politikas pamatnostādnes un ka tās palīdzēsot nostiprināt latviešu valodas pozīcijas un sa-biedrības lingvistisko uzvedību.

"Manuprāt, ir trīs atslēgas vārdi, lai stiprinātu valsts valodu pašu zemē: šī apziņa jāveido ģi-menēs, skolās un augstskolās. Situācija jau tuvojas kritiskai robežai. Ikšķilē man iet gaŗām Latvijā auguši pusaudži, un es dzirdu, ka viņi sarunājas angli-ski. Ir nepieciešama valodas pa-triotisma programma, kurā īste-no gada gaŗumā. Sarunājoties ar jauniešiem, man radies ie-spaids, ka viņiem neviens nekad nav stāstījis ne par latviešu va-lo-das nozīmi Latvijā valsts tap-šanā, ne par valodu kā cilvēku un valsts identitātes serdi, ne arī par tās kultūralo pašvērtību un unikālītāti. Ka latvieši ir atbil-dīgi savas valodas priekšā un ka valodai nav tikai un vienīgi sa-dzīves funkcija, ka valodas pa-tieso vērtību pasaulē nenosaka runātāju skaits," sacīja dzejniece un publiciste Liāna Langa.

Praksē latviešu valoda ir no-stiprinājusies jomās, ko ir iespē-jams rēgulēt ar likumu palīdzī-bu – oficiālajā jeb formālajā ko-mūnikācijā valsts pārvaldē, paš-valdību iestādēs, izglītības sistē-mā. Taču diskusijā tika izgaismotas arī negatīvās tendences tajās jomās, kas nav rēgulējamas ar likumu, kur valodu lietojumu nosaka valodas lietotāju lingvis-tiskā attieksme.

Deviņi interesanti un praktiski darinājumi, ko var iegādāties Brīvdabas mūzeja e-gadatirgū

Šogad Brīvdabas mūzeja 50. Latviešu tautas lietiskās mākslas darinājumu gadatirgus (ar Luminor bankas atbalstu) notiek tiešsaistē. Vietnē www.egadatirgus.lv iespējams atbalstīt vietējos ražotājus, apskatīt un iegādāties kādu no teju 2000 produktiem. E-gadatirgus rīkotāji piedāvā iepazīties ar interesantiem vietējo amatnieku darinājumiem, kas būs praktiski noderīgi saimniecībā vai kā dāvana svētkos.

Koks un tāss: mājsaimnieces "gramu špikeris"

Mājsaimniecēm, kam patīk rosīties virtuvē, noderēs praktisks "špikeris", kuŗā ieskatīties, lai pārlicinātos, cik gramu dažādu produktu ir vienā glāzē, ēdamkarotē vai tējkarotē. Jelgavas uzņēmums "Sidrabkoks" piedāvā koka dēlīti ar "špikeri".

Tekstils: vairākkārtīgi lietojams kosmētikas noņemšanas lupatiņas

Dabas draugi novērtēs zīmola "Muscarini Linen" daudzreiz lietojamās kosmētikas noņemšanas "aplišus", kas darināti no mīksts un ekoloģiski audzētas filcētas kokvilnas. Katram aplītim ir piešūta arī kokvilnas lentīte ērtākai turēšanai rokās, kā arī lina maisiņš uzglabāšanai.

Keramika: kamolu trauks

Keramikas kamolu trauks ie-

mājsaimnieces gramu "špikeris"

derēsies ikviena rokdarbnieka interjerā un praktiski kalpos kā palīgs, kas neļauj aizripot un sapaņķerēties dzijas kamoliem. Lai adīšanas vai tamborēšanas process būtu vēl ērtāks, bļodiņas sārā ir divi caurumiņi adatām. Kamolu trauks būs vērtīga dāvana sev vai tiem, kuŗiem patīk gaŗos ziemas vakarus pavadīt, darbojoties ar adatām. Keramikas studija "Jogita Art Studio" piedāvā arī citus keramikas izstrādājumus, piemēram, bļodiņas četrkājainajiem draugiem un puķupodus.

Rotas: ligavas kronis

Kroni mēdz dēvēt par vienu no spēka simboliem. Sievietēm,

kuŗas plāno tautiskas kāzas, iespējams iegādāties jau gatavus vai pēc individuāla pasūtījuma izgatavotus ligavu kroņus. Izmantotie materiāli kroņu darināšanā ir žakarda, tilla un samta audums, stikla, dabīgā akmens, metalla un akrila pērlītes, kā arī furnitūra un stieples. Kroņus ar rūpību un sirsnību izgatavo rokdarbiece Daiga Veisa.

Rotallietas: papīra lelles

Dizaineres Agneses Fūrmanes radītās "Claudia" papīra lelles tika veidotas kā izziņošs un izglītojošs materiāls par Latvijas novadu etnografiskajiem tautastēpiem. Ar krāšņām papīra lellēm projekta autore vēlas veicināt gan Latvijā, gan ārvalstīs dzīvojošo bērnu un jauniešu latviskuma apzināšanos. Lelles ļauj bērniem izveidot pašiem savu rotallietu.

Stikls: lampa kaktusa formā

Skaista un neparasta interjera mīlotajiem patīks dekoratīvs un oriģināls gaismas objekts – kaktusa formas lampa, ko radījusi stikla māksliniece Marta Ģibiete.

Āda: pastalu darināšanas meistarklase

Māksliniece Agrita Krieviņa-Siliņa, kuŗa Brīvdabas mūzeja gadatirgū piedalās jau 30 gadus, piedāvā līdzdarboties pastalu darināšanas meistarklasē. Darbošanās norit aptuveni trīs stundas, un tās laikā katram ir iespēja izgatavot pašam savas pastalas.

Metalls: ekskluzīvi naži

Juris Karosevičs ir kalējs ar 15 gadu pieredzi, kuŗš darina nažus un dažādus citus instrumentus koka darbiem, piemēram, kaltu, greblīti u.c. Nažus meistars kalē pēc autentiskām metodēm, un instrumenti ir praktiski un ar tiem ir patīkami strādāt. Katrs nazis ir vienā eksemplārā, tāpēc ekskluzīvs un var tikt izgatavots arī individuāli pēc katra īpašām vēlmēm.

Pārtika un dzērieni: bišumaizes pastilas

Ģimenes uzņēmums "Bee Bite" no Saldus novada nodarbojas ar bišumaizes ražošanu, e-gadatirgū piedāvājot iespēju iegādāties dažādu garšu košļājamas bišumaizes pastilas. To sastāvā ir 100% dabīga un Latvijā ievāktā bišumaize, un tajā ir liela bioloģiski aktīvo vielu daudzveidība, kas derīga organismam. Vai zinājāt, ka bišumaizes kumosos ir vairāk olbaltumvielu nekā gaļā, zivīs un piena produktos?

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
  - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
  - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:**
- 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS:**
- **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis + 371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:
AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi. Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai sevārdvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"

Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starptiekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

MATISS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

ĪRIJAS LATVIETE PUŠPURE TRIUMFĒ EIROPAS ČEMPIONĀTĀ

Polijas pilsētas Poznaņas apkaime noslēdzies Eiropas čempionāts akadēmiskajā airēšanā. Pērnā gada čempione, Īrijas latviete Sanita Pušpure (38) atkal izcīnīja pirmo vietu.

Sanita Pušpure // Foto: Detlev Seyb / worldrowing.com

2018. un 2019. gada pasaules čempione Pušpure šogad nevarēja aizstāvēt savus titulus, jo augustā ielānotais pasaules čempionāts Slovēnijā koronavīrusa pandēmijas dēļ tika atcelts jau aprīlī. Iekļūstot pērnā gada PČ finālā, Īrijas latviete nopelnīja ceļazīmi uz Tokijas Olimpiskajām spēlēm, kas pēcāk tika pārceltas uz 2021. gadu. Pērn viņa tika atzīta par Īrijas gada sportisti. 2004. gadā Sanita Pušpure kā Latvijas pilsone ieguva pasaules Universiādes čempiones titulu. 2006. gadā šī latviete pārcēlās uz Īriju. Londonas Olimpiskajās spēlēs kā Īrijas pilsone viņa izcīnīja 13. vietu, arī Riodežaneiro spēlēs viņa ierindojās 13. vietā. Latviju šajā čempionātā pārstāvēja tikai vieglā svara divnieks Olga Svirskā/Ēvita Bole, ierindojoties 11. vietā.

Pēdējo gadu Latvijas labākā airētāja **Elza Gulbe** (27) ir pārtraukusi sportistes karjeru. Vienīgā reize, kad viņai izdevās pārspēt Pušpuri, bija 2016. gada Eiropas čempionāta finālā – sarežģītos apstākļos Latvijas latviete izcīnīja karjeras lielāko panākumu, nopelnot sudraba medaļu.

MARTINS DUKURS BAŽĪGS PAR PASAULES KAUSA SEZONAS LIKTENI

Nemot vērā Covid-19 pandēmiju un vairāku vadošu sportistu nepiedalīšanos sacensībās, pasaules un Latvijas skeletoņa legenda Martins Dukurs sarunā

Martins Dukurs

ar *Sporta centrs.com* puda bažas par gaidāmās Pasaules kausa (PK) sezonas likteni.

Jaunā PK sezona bobslejā un skeletoņā novembra otrajā pusē sāksies ar divu nedēļas nogāļu sacensībām Siguldā, bet pēc tam atlēti ar savām komandām dosies uz Īglsas trasi Austrijā. Jau šobrīd skaidrs, ka vismaz sezonas ievadā nestartēs ASV sportisti, turklāt Dukurs norādīja, ka, visticamāk, tā būs arī ar atlētiem no Ķīnas un Dienvidkorejas, kur mājolimpiskais čempions Sunbins Juns. "Gatavojos kā uz pilnu sezonu. Kā būs, to jau redzēsim. Arī starptautiskajai federācijai nav nekāda konkrēta plāna par tālāko, jo viss atkarīgs no vīrusa un kā dalībnieki ievēros sanitāro protokolu," Dukurs sacīja, ka arī bobslejisti un skeletoņisti sezonas laikā rēgulāri būs jāveic pārbaudes un sacensību laikā jāizvairās no drūzmēšanās. "Noteikumi būs strikti, bet līdz tam vēl ir jātiek. Baidos, ka sezona var pačabēt, ņemot vērā, ka atsevišķas nācijas jau ir pateikušas, ka nebrauks, un ja vēl kāds sasmilst ar vīrusu..."

MIKS ZVEJNIEKS UZSĀCIS TRENĪNUS ALPOS

Latvijas labākais kalnu slēpotājs Miks Zvejnieks (*attēlā*) pēc neierasti garā vasaras pārtraukuma, Itālijas Alpos uzsācis sagatavošanās procesu gaidāmajai 2020./21. gada kalnu slēpošanas sezonai.

Piedāvājam paša sportista viedokli par aizvadīto vasaru un mērķiem gaidāmajai sezonai. Šī gada vasaras sezona Mikam Zvejniekam bija krietni savādāka, gan dēļ Covid-19 ierobežojumiem un sacensību neesamības, gan dēļ tā, ka pērn tika noslēgta vasaras sporta veida skrītušlalomā karjēra. Miks, kurš šobrīd ieņem 179. vietu pasaules rangā slaloma disciplīnā šajā sezonā grib turpināt stabili startēt sacensībās, kas pērn izdevās gana veiksmīgi un rezultējās gan ar TOP30 rezultātu Eiropas kausa izcīņā, gan pirmā divsimtnieka vietu pasaules rangā, gan pirmo reizi izcīnot Latvijas

čempiona titulu gan slaloma, gan milzu slaloma disciplīnās. Miks uzsver: "Šajā sezonā mērķis ir visus šos rādītājus nostiprināt un uzlabot, kā arī aizvadīt veiksmīgu Pasaules čempionātu februārī, kur noteikti vēlētos uzlabot savu iepriekš godam izcīnīto 38. vietu slalomā 2019. gada Pasaules čempionātā Orē, Zviedrijā."

FUTBOLISTI ZAUDE MALTIEŠIEM

Latvijas futbola valsts vienība *Daugavas* stadionā UEFA Nāciju līgas D grupas spēlē ar 0:1 zaudēja Maltas izlasei. Šī bija pirmā spēle, kurā klātienē futbolistus varēja atbalstīt līdzjutēji.

Pirmajā puslaika pašā ievadā Jānim Īkauniekam bija lieliska iespēja atklāt rezultātu, taču bumba tukšos vārtos neiekļuva. Vēlāk iespēja bija arī Artūram Zjuzinam, bet mērķi bumba nesasniedza. Arī Maltas izlasei bija dažas iespējas, tomēr rezultātu atklāt neizdevās. Arī otrajā puslaikā abām izlasēm bija iespējas, turklāt Malta radīja visai bīstamus momentus, taču Pāvels Šteinbors glāba Latvijas izlases vārtus. Spēles pēdējās minūtēs bija manāms nogurums, un bīstamāka pat bija Malta, un šāds scenārijs optimizmu līdzjutējos nerādīja. Pēdējās kompensācijas laika sekundēs Mārcis Ošs izdarīja pārkāpumu, kā rezultātā Malta tika pie brīvstiena un... pēdējās sekundēs izcīnīja uzvaru. Matiešu uzvaras vērti Stīva Borga rēķinā. Malta bija krietni pārāka laukumā vidū, daudz vairāk kontrolēja bumbu un bieži piespieda Latvijas spēlētājus pārkāpt noteikumus.

Spraigs moments Latvijas – Maltas sacensībā

Tādu patiešām izcilu vārtu gūšanas iespēju Maltai gan nebija, un arī Šteinboram spēlē iesaistīties nācās reti. Otrajā puslaikā kopumā gan Latvijas izlase bija pārņēmusi iniciatīvu un uzņēmusies spēli kā pirmajam numuram, taču ar to neko īpaši daudz neizdevās iesākt. Pāris reizes bumba draudīgi atradās Maltas vārtu tuvumā, taču tādu patiešām bīstamu sitienu par vārtiem vairs nebija. Spēles pēdējās minūtēs Latvijas izlase bija grūti saskatīt kādu dzirkstelīti, un arvien biežāk labas pretuzbrukumu iespējas radās Maltai. Eiropas pundurvalsts futbolistiem gan trūka tehnikas, lai izspēlēt šādus ātros uzbrukumus, un šķita, ka spēle tā arī noslēgsies ar Latvijai nepatīkamo 0:0. Taču nē, atradās veids, kā visu padarīt vēl sliktāku – kompensācijas laika piektajā minūtē Ošs pārkāpa noteikumus kreisajā malā, ideālā pozīcijā centrējuma un standartsituācijas, un Pizani veiksmīgi nogādāja bumbu soda laukumā, kur Stīvs Borgs, 32 gadus

vecāis aizsargs, kurš gandrīz visu karjēru pavadījis Maltas līgā, uzvarēja gaisa divcīņā un guva uzvaras vārtus, panākot 1:0. Latvijas izlase FIFA rangā ierindota dalītā 137. vietā, bet Malta – 186. pozīcijā.

"Pietrūka pacietības," pēcspēles preses konferencē atzina Latvijas izlases galvenais treneris Dainis Kazakevičs. Otrajā puslaikā pietrūka svaiguma. "Uzvarēja komanda, kas vairāk gribēja, un tie nebijām mēs laikam," izteicās treneris, vairākkārt norādot, ka zaudējums piedzīvots 95. minūtē. Kazakevičs uzsvēra, ka Latvijas izlase nav tikusi galā ar psiholoģisko spiedienu, kas īpaši bija jūtams otrajā puslaikā. Tagad arī esot vairāk skaidrs par dažiem spēlētājiem. "Kopumā ir daudz pozitīvas ievirzes," tomēr teica Kazakevičs, atbildot uz jautājumu, vai ir vērts turpināt iesāktu trīs gadu ciklu. Viņam ir ticība pašam sev un futbolistiem, taču lēmumu par to, vai viņam jāpaliek galvenā trenera amatā, pieņems citi. Kazakevičs norādīja, ka ir pietiekami pacietīgs, lai turpinātu ilgstošu darbu pie izlases stūres. Tehniskais izpildījums kliboja, ja pa spēli izveido četras piecas vārtu gūšanas iespējas, tad vienam vārtu guvumam vajadzēja būt, uzsvēra treneris. Viņam ir skaidrs, ka jāstrādā arī ar spēlētāju psiholoģiju, un ir skaidrs, kādas nianšes ir jāuzlabo, lai būtu rezultāts. "Es ticu, ka spēlētāji progresēs," pauza Kazakevičs, norādot, ka sastāvs mainīts netiks.

Nāciju līgas D pirmās grupas spēlē septembrī Latvija nospēlēja neizšķirti 0:0 ar Andoru un viesos ar 1:1 ar Maltu, bet pirms trim dienām Toursīvinā atkal neizšķirts ar Fēru salām 1:1. Līdz ar to šī spēle pret Maltu bija jau ceturta, kurā nospēlēts neizšķirti. Pēdējās spēles Nāciju līgā Latvija aizvadīs novembrī. Ja vien, protams, savas korekcijas neizdarīs pandēmija.

LABO PERSONĪGO REKORDU 50 KILOMETRU SOĻOŠANĀ

Latvijas vieglatlēts **Arnis Rumbenīks** Ivanofrankivskā Ukrainas čempionātā laboja personīgo rekordu 50 kilometru soļošanā. Rumbenīks lietainos un drēgnos laika apstākļos finišēja pēc trim stundām 55 minūtēm un 27 sekundēm, personīgo rekordu labojot par vienu minūti un 42 sekundēm.

Lai izpildītu olimpisko spēļu normatīvu – trīs stundas un 50 minūtes – Rumbenīkam vajadzēja soļot par piecām minūtēm un 27 sekundēm ātrāk. "Nevarētu teikt, ka laikapstākļi sekmēja teicamu rezultātu, bet nevar sūdzēties, jo ir sperts solis uz priekšu un labots personīgais re-

kords," saziņā ar aģentūru LETA sacīja Rumbenīks. Sasniegtais rezultāts latvietim deva piekto vietu, bet drošu uzvaru svinēja 2013. gada pasaules čempionāta bronzas medaļas laureāts Ihors Hlavans, kurš finišēja pēc trim stundām 47 minūtēm un 31 sekundēm. Sacensībās 50 kilometros piedalījās 12 soļotāji, no kuriem divi tika diskvalificēti, bet viens izstājās.

Soļotājiem olimpisko spēļu kvalifikācijas periods noslēgsies 31. maijā. Uz Tokiju ceļazīmes var iegūt, izpildot normatīvu vai kvalificējoties pēc ranga. Rumbenīks ir iepriekšējo divu olimpisko spēļu dalībnieks. Latvijas rekords šajā distancē pieder Aigaram Fadejevam, kurš 1998. gadā Ogrē 50 kilometrus nosoloja trīs stundās 43 minūtēs un 18 sekundēs.

SPĪDVEJS

Latvijas spīdvejsi Itālijā, Terecāno, izcīnīja otro vietu Eiropas čempionāta pāru sacensībās. Latvijas komandai 10 no 23 punktiem sarūpēja šovasar traumu guvušais Andžejs Ļebedevs, kurš uzvarēja piecos no sešiem braucieniem, bet vienā bija otrais. Pieci punkti bija Oļegam Mihailovam, bet viens – Jevgeņijam Kostigovam. Uzvaru ar 25 punktiem izcīnīja Polija, bet trešās vietas ieguvējai Francijai bija 21 punkts. Tālāk sekoja Čehija, Itālija, Ungārija un Slovakija.

AUTORALLIJS

Par Igaunijas Sāremā rallija uzvarētāju aizvadītajās brīvdienās tika kronēts Georgs Gross, kuŗa rīcībā bija pasaules līmeņa *Ford Fiesta WRC* automašīna. Augstāko rezultātu no latviešu sportistiem sasniegta **Edgars Balodis/Lāsmā Tole** (*Mitsubishi Lancer Evo VIII*), kuŗiem 17. vieta absolūti un septītā EMV7 klasē.

Lāsma Tole un Edgars Balodis

DAŽOS VĀRDOS

* **Aivars Priedītis** ierindojās 22. vietā Starptautiskās Nedzirdīgo šaha komitejas (ICCD) individuālajā čempionātā ātrspēlēs, informē Latvijas Nedzirdīgo sporta federācija (LNSF).

* Paralimpisko spēļu **sēdvolejbola** kvalifikācijas turnīrs nākamgad notiks Vācijā, nevis ASV, kā plānots iepriekš, ziņo Pasaules Sēdvolejbola federācija.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

VĀCIJĀ

8. novembrī Vācijas pilsētā Breizachā (*Breisach am Rhein*) paredzēts sarīkojums par tematu "Latviešu mākslinieki trimdā".

Piedalīsies Guna Teichmane, rečitācija, Maija Nāberinga, rečitācija un klavieres, *Benjamin Broecker*, rečitācija, Dita Lammerse, čells.

Skanēs Jāzeps Vitola un Jāņa Mediņa kompozīcijas un tiks lasīti Jāņa Jaunsudrabiņa un Jāzeps Vitola teksti.

Izstādē Jāņa Jaunsudrabiņa gleznas no Jāņa Vintera privātās kolekcijas.

Tuvākai informācijai:

BronislawHubermanForum.com